

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Filip Staněk

Personální model extraterritoriálního působení EULP

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Personální model extrateritoriálního působení EULP vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 26.03.2018

.....

Filip Staněk

Tímto bych chtěl poděkovat JUDr. Ondřeji Svačkovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky při psaní této diplomové práce.

Seznam použitých zkratk

Čl.	článek
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
Komise	Evropská komise pro lidská práva
Úmluva	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
VÚSP	Vídeňská úmluva o smluvním právu

Obsah

Seznam použitých zkratk	4
Úvod	7
1. Pojem a význam jurisdikce a jeho vztah k teritoriu	11
1.1. Obvyklý význam pojmu jurisdikce v mezinárodním právu a aplikovatelnost principu teritoriality	11
1.1.1. Nutnost zohlednění obvyklého významu	11
1.1.2. Obvyklý význam jurisdikce v mezinárodním právu	11
1.2. Vícevýznamovost jurisdikce v mezinárodním právu	12
1.3. Vztah jurisdikce a teritoria v rozhodnutích Komise a ESLP před rozhodnutím Bankovič	14
1.3.1. Výchozí premisa Komise a ESLP při posuzování otázky vztahu jurisdikce a teritoria	14
1.4. Rozhodnutí Bankovič a ostatní proti Belgii a ostatním z roku 2001	15
1.4.1. Vymezení výchozí premisy týkající se vzájemného vztahu teritoria a jurisdikce	15
1.4.2. Vymezení aplikovatelných principů pro interpretaci jurisdikce	15
1.4.3. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: Argument obvyklého významu jurisdikce v mezinárodním právu	16
1.4.4. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: Řádné nezohlednění předmětu a účelu Úmluvy a neaplikování výkladového principu Úmluvy jako žijícího instrumentu	18
1.4.5. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: argument travaux préparatoires	19
1.4.6. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: Odkaz na rozhodnutí Soering	20
1.4.7. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: Espace juridique	21
1.5. Judikatura po rozhodnutí Bankovič	23
1.5.1. Vztah jurisdikce a teritoria	23
2. Jurisdikce v čl. 1 Úmluvy jako primárně teritoriálně nelimitovaný pojem	24
3. Espace juridique Úmluvy	28
3.1. Rozhodnutí Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku	28
3.2. Rozhodnutí Issa proti Turecku a rozhodnutí Öcalan proti Turecku	28
3.3. Rozhodnutí Pad proti Turecku	29
3.4. Rozhodnutí Al-Skeini proti Velké Británii	30
3.5. Dílčí závěr	31

4.	Moc a kontrola státních činitelů nad jednotlivcem v rámci osobního modelu jurisdikce	33
4.1.	Komparace čl. 1 Úmluvy a čl. 1 Ženevských úmluv	33
4.2.	Vymezení aplikovatelných principů v rámci podmínky „moci a kontroly státních činitelů“ v rozhodnutí Al-Skeini proti Velké Británii z roku 2011	33
4.2.1.	Úvod	33
4.2.2.	Princip teritoriality	34
4.2.3.	Moc a kontrola státních činitelů	34
4.3.	Jednání diplomatů a konzulárních úředníků	36
4.3.1.	Rozhodnutí X proti Německu z roku 1965	36
4.3.2.	Rozhodnutí Kypr proti Turecku z roku 1975 a Rozhodnutí W.M. proti Dánsku z roku 1992	36
4.4.	Moc a kontrola státních činitelů v případech zatčení, vazby a detence	38
4.4.1.	Rozhodnutí Sánchez Ramirez proti Francii z roku 1996	38
4.4.2.	Rozhodnutí Issa proti Turecku z roku 2004	38
4.4.3.	Rozhodnutí Öcalan proti Turecku z roku 2005	40
4.4.4.	Rozhodnutí Hussein proti Albánii a ostatním z roku 2006	40
4.4.5.	Rozhodnutí Al-Saadoon proti Velké Británii z roku 2011	41
4.4.6.	Rozhodnutí Al-Jedda proti Velké Británii z roku 2011	42
4.4.7.	Dílčí závěr	42
4.5.	Moc a kontrola státu státních činitelů nad jednotlivcem v případech nezahrnujících vazbu, detenci a zatčení	43
4.5.1.	Rozhodnutí Kypr proti Turecku z roku 1975	43
4.5.2.	Rozhodnutí Isaak proti Turecku z roku 2006	44
4.5.3.	Rozhodnutí Solomou proti Turecku z roku 2008	45
4.5.4.	Rozhodnutí Andreou proti Turecku z roku 2009	46
4.5.5.	Komparace rozhodnutí Andreou a Solomou	47
4.5.6.	Komparace rozhodnutí Andreou s rozhodnutím Banković	48
4.5.7.	Rozhodnutí Al-Skeini proti Velké Británii z roku 2011	49
4.5.8.	Rozhodnutí Jaloud proti Nizozemí z roku 2014	50
4.5.9.	Dílčí závěr	53
	Závěr	55
	Seznam použitých zdrojů	58
	Shrnutí	66
	Abstract	68

Úvod

Aplikace Úmluvy je závislá na splnění podmínky obsažené v jejím čl. 1, který stanoví, že „*Vysoké smluvní strany přiznávají každému, kdo podléhá jejich jurisdikci, práva a svobody uvedené v Hlavě I této Úmluvy.*“¹ Na první pohled se může jevit formulace tohoto článku jako jednoznačná a nepřipouštějící žádné pochybnosti o rozsahu aplikovatelnosti Úmluvy, nicméně to platí v zásadě jen tehdy, pokud se jednotlivec nacházel v kritické době na území státu, jehož jednání stížností napadá,² jelikož situace, ve kterých namítá jednotlivec porušení práv z Úmluvy, kterých se sice měla údajně dopustit smluvní strana Úmluvy, ale ke kterým došlo mimo teritorium této smluvní strany Úmluvy jsou již problematičtější z hlediska aplikovatelnosti Úmluvy, a to z důvodu údajně primárně teritoriálního významu pojmu jurisdikce obsaženého v čl. 1 Úmluvy. Spojení „extrateritoriální aplikace Úmluvy“ tedy již samo o sobě naznačuje, že se bude jednat o svým způsobem minoritní záležitost, avšak s ohledem na lidskoprávní charakter Úmluvy je nutné, aby i tento minoritní způsob aplikace Úmluvy byl ovládán jasně stanovenými pravidly, která by precizně stanovila, za jakých okolností smluvní strana Úmluvy vykonává jurisdikci ve smyslu Úmluvy i v zahraničí. Zjistit, zdali personální model jurisdikce je ovládán jasně a pevně danými pravidly je proto i jedním z cílů diplomové práce.

V diplomové práci používám spojení „extrateritoriální aplikace Úmluvy“ pro označení situací, ve kterých stěžovatel namítá porušení práv garantovaných Úmluvou, čehož se měla údajně dopustit smluvní strana Úmluvy jednáním učiněným mimo vlastní teritorium. Extrateritoriální aplikaci Úmluvy je nutné odlišovat od případů zákazu vydání osob do státu, kde by jim mohlo hrozit porušení zákazu mučení obsaženého v čl. 3 Úmluvy. Klasickým příkladem je rozhodnutí *Soering proti Velké Británii*,³ kde určitý prvek extrateritoriality lze spatřovat v tom, že k procesu a samotnému uložení trestu, kterým by mohl být porušen čl. 3 Úmluvy, by došlo až na území USA.⁴ V době rozhodování Velké Británie o vydání do USA se však stěžovatel nacházel na území Velké Británie, a proto se v těchto typech případů nejedná o problematiku výkonu jurisdikce smluvních stran Úmluvy mimo vlastní teritorium, neboť

---

¹ Čl. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod z 4. 11. 1950, (publ. pod č. 209/1992 Sb.).

² KMEC, Jiří, KOSAR, David, KRATOCHVÍL, Jan, BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 57.

³ Rozsudek ve věci *Soering proti Velké Británii* ze dne 7.7.1989. Stížnost 14038/88, body 80-82. V tomto případě měl být stěžovatel vyhoštěn z území Velké Británie do USA, kde měl být odsouzen za vraždu spáchanou na území Velké Británie. Ze strany stěžovatele bylo namítáno, že stěžovatelovo vydání do USA by znamenalo porušení článku 3 Úmluvy, tj. zákazu mučení, neboť v USA by mu hrozilo uložení trestu smrti.

⁴ TZEVELEKOS, Vassilis. Reconstructing the Effective Control Criterion in Extraterritorial Human Rights Breaches: Direct Attribution of Wrongfulness, Due Diligence, and Concurrent Responsibility. *Michigan Journal of International Law*, 2015, vol. 36:129, s. 158-159.

rozhodnutí o vydání určité osoby činí stát za normálních okolností na svém vlastním území a nejedná se tedy ani o extrateritoriální aplikaci Úmluvy v pravém smyslu.⁵

Vzhledem k zásadnímu významu čl. 1 Úmluvy by se mohlo důvodně očekávat, že bude Úmluva obsahovat legální definici pojmu jurisdikce, bohužel tomu tak není, a je proto na ESLP, aby v rámci své rozhodovací činnosti vymezil obsah tohoto pojmu. Takové oprávnění vyplývá pro ESLP z čl. 32 Úmluvy, který stanoví, že ESLP má pravomoc provádět výklad Úmluvy.⁶

V první kapitole diplomové práce se budu věnovat stěžejnímu pojmu jurisdikce obsaženého v čl. 1 Úmluvy, neboť jak jsem již poukázal výše, aplikace Úmluvy je závislá na tom, zdali se určitý jednotlivec nachází v jurisdikci smluvní strany Úmluvy a z toho důvodu je pro diplomovou práci naprosto zásadní vymezit obsah tohoto pojmu, resp. vymezit, jakým způsobem ESLP pojem jurisdikce interpretuje a jaký vztah má dle ESLP jurisdikce k teritoriu smluvních stran Úmluvy. Rozbor rozhodnutí Komise a ESLP v první kapitole diplomové práce bude rozdělen na tři podkapitoly podle data vydání rozhodnutí, resp. podle toho, zdali rozhodnutí bylo vydáno před rozhodnutím *Banković*, nebo po něm. V první podkapitole bude rozebráno, jakým způsobem byl interpretován pojem jurisdikce obsažený v Úmluvě a jaký byl jeho vztah k teritoriu před rozhodnutím *Banković*. Ve druhé podkapitole bude podrobně rozebráno samotné rozhodnutí *Banković* z roku 2001 z hlediska interpretace pojmu jurisdikce a jeho vztahu k teritoriu, neboť na závěry z tohoto rozhodnutí je odkazováno v každém novém rozhodnutí ESLP týkající se extrateritoriální aplikace Úmluvy a zároveň budu zkoumat, zdali ESLP v rozhodnutí *Banković* při interpretování pojmu jurisdikce a jeho vztahu k teritoriu nemohl pochybit. V třetí podkapitole bude poukázáno na to, jakým způsobem rozhodnutí *Banković* ovlivnilo budoucí rozhodnutí ESLP, resp. jakým způsobem ESLP v rozhodnutích po roku 2001 interpretuje pojem jurisdikce a jeho vztah k teritoriu. V druhé kapitole diplomové práce se zaměřím na to, zdali odborná veřejnost interpretuje jurisdikci obsaženou v Úmluvě stejným způsobem jako Komise a ESLP ve svých rozhodnutích, či zdali se lze v řadách odborné veřejnosti setkat s jinými interpretacemi. Cílem prvních dvou kapitol diplomové práce je zjištění toho, jakým způsobem ESLP interpretuje pojem jurisdikce obsažený v čl. 1 Úmluvy a jeho vztah k teritoriu a jak se toto projevuje v přístupu ESLP k extrateritoriální aplikaci Úmluvy. Dalším cílem prvních dvou kapitol je pak posouzení toho, zdali odborná veřejnost interpretuje jurisdikci v Úmluvě stejným způsobem jako ESLP.

---

⁵ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. 1. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2011. s. 9.

⁶ Čl. 32 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod z 4. 11. 1950.

Ve třetí kapitole diplomové práce se budu věnovat tzv. *espace juridique* Úmluvy.⁷ *Espace juridique* Úmluvy je nutno věnovat pozornost z toho důvodu, že po vydání rozhodnutí *Banković* se v řadách odborné veřejnosti jednalo o poměrně diskutované téma, když se polemizovalo nad tím, zdali je extrateritoriální aplikace Úmluvy omezena na právní prostor smluvních stran Úmluvy a různí autoři docházeli k odlišným závěrům. Tyto nejasnosti okolo významu *espace juridique* a jeho vlivu na extrateritoriální aplikaci Úmluvy vznikly v důsledku nejasného vyjádření ESLP v rozhodnutí *Banković*. Cílem této části diplomové práce bude zjištění, zdali aplikace *espace juridique* v rozhodnutích po roku 2001 byla sama o sobě důvodem k odmítnutí možné extrateritoriální aplikace Úmluvy a zdali v současné době je extrateritoriální aplikace Úmluvy skutečně omezena na právní prostor smluvních stran Úmluvy, resp. zdali ESLP ve svých rozhodnutích dostatečně vyjasnil tuto problematiku.

V poslední kapitole diplomové práce se zaměřím na rozhodnutí ESLP týkající se extrateritoriální aplikace, ve kterých byl aplikován tzv. osobní model jurisdikce, ve kterém ESLP zkoumá splnění podmínky, kterou lze souhrnně označit jako „*moc a kontrola státních činitelů nad jednotlivcem*“. Rozhodnutí Komise a ESLP v této části diplomové práce budou rozděleny do dvou podkapitol. V první podkapitole se zaměřím na rozhodnutí, ve kterých hlavní skutkovou okolností bylo zatčení, detence či vazba jednotlivce a v druhé podkapitole se zaměřím zejména na rozhodnutí, ve kterých hlavní skutkovou okolností byla střelba z blízké vzdálenosti. Jednotlivá rozhodnutí Komise a ESLP uvedená v obou podkapitolách budu komparovat a posuzovat, zdali tyto rozhodnutí tvoří konzistentní celek, nebo je rozhodováno spíše *ad hoc*. Jinými slovy, cílem této části diplomové práce bude posouzení toho, zdali z rozhodnutí ESLP lze vyčíst obecně aplikovatelné principy, které se uplatní při posuzování toho, zdali se Úmluva v konkrétním případě aplikuje extrateritoriálně.

Vzhledem k velkému množství rozhodnutí ESLP týkající se extrateritoriální aplikace, ve kterých byl aplikován osobní model jurisdikce, jsem se rozhodl v diplomové práci zabývat podrobně pouze touto problematikou. Z toho důvodu a s ohledem na limitovaný rozsah diplomové práce nebudu v diplomové práci rozebírat teritoriální model jurisdikce, který se v rozhodnutích ESLP objevuje vedle osobního modelu jurisdikce, přičemž osobní model jurisdikce jsem zvolil z toho důvodu, že osobní model jurisdikce je čím dál tím víc upřednostňován před tím teritoriálním.⁸

---

⁷ Toto spojení označuje, resp. vymezuje právní prostor Úmluvy.

⁸ BÍLKOVÁ, Veronika. Extrateritoriální aplikace lidských práv – Pohled z Evropy a z Ameriky. In *Mezinárodní ochrana lidských práv: regionální a tematická diferenciacce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011, s. 14. Studie z mezinárodního práva, č. 2 (25).

Jelikož se v diplomové práci budu zabývat zejména rozбором jednotlivých rozhodnutí ESLP, které budu i komparovat mezi sebou, jsou právě ony hlavním zdrojem diplomové práce a pokud nebude v poznámkách pod čarou uvedeno jinak, byla rozhodnutí ESLP získána z internetové databáze HUDOC. Tento rozbor rozhodnutí ESLP budu následně doplňovat o poznatky odborné veřejnosti a upozorňovat, že stejné rozhodnutí může být zdrojem různých interpretací. Jedním z klíčových zdrojů diplomové práce je také monografie Marka Milanovice s názvem „*Extraterritorial Application of Human Rights Treaties*”, nicméně v diplomové práci budu čerpat také z mnoha odborných zahraničních článků, které byly rovněž velmi cenným zdrojem při psaní této diplomové práce a pokud nebude v poznámkách pod čarou uvedeno jinak, byly tyto zahraniční články získány z databáze www.heinonline.org.

1. Pojem a význam jurisdikce a jeho vztah k teritoriu

1.1. Obvyklý význam pojmu jurisdikce v mezinárodním právu a aplikovatelnost principu teritoriality

1.1.1. Nutnost zohlednění obvyklého významu

Obvyklý význam pojmu jurisdikce v mezinárodním právu je nutné pro účely mé práce vymezit ze dvou důvodů. Prvním důvodem je VÚSP, která ve svém třetím oddíle upravuje výkladové principy pro mezinárodní smlouvy, přičemž na prvním místě stanoví, že výklad musí být proveden v souladu s obvyklým významem daného výrazu v jeho celkové souvislosti⁹ a druhým důvodem je rozhodnutí *Banković* z roku 2001, které výrazným způsobem ovlivnilo extraterritoriální aplikaci Úmluvy a interpretaci pojmu jurisdikce obsaženého v čl. 1 Úmluvy.¹⁰ Tento zvolený postup ESLP lze v obecné rovině považovat za správný, nicméně jak poukáží níže, ESLP mohl i přesto pochybit při interpretaci čl. 1 Úmluvy.

1.1.2. Obvyklý význam jurisdikce v mezinárodním právu

Slovo jurisdikce je odvozeno z latinských slov *juris* a *dicere*, které znamenají „právo“ a „mluvit“.¹¹ Jurisdikce je v mezinárodním právu chápána primárně jako teritoriální koncept, resp. princip teritoriality je pojímán jako základní,¹² ale to však neznamená, že by jurisdikci a teritorium bylo možné považovat za synonyma,¹³ protože jsou to pojmy, které nelze zaměňovat. Zjednodušeně řečeno, teritorium slouží k označení určité zeměpisné oblasti, zatímco jurisdikcí se obecně odkazuje na právní kompetenci¹⁴ a z tohoto pohledu lze konstatovat, že jurisdikce je pojmem širším než pojem území, neboť jurisdikce může být státem vykonávaná i mimo jeho vlastní teritorium.¹⁵

V nauce se lze setkat s různými názory na obvyklý význam pojmu jurisdikce a jak správně poukazuje Milanovic, ESLP v rozhodnutí *Banković* vyšel z toho obvyklého významu, podle kterého se jurisdikcí rozumí moc státu prostředky národního práva regulovat chování

⁹ VÚSP rovněž stanoví, že je nutné přihlédnout i k předmětu a účelu smlouvy. Rozebráno v podkapitole 1.4.4.

¹⁰ Aplikace VÚSP byla možná vzhledem k tomu, že bylo judikováno, že VÚSP je kodifikací mezinárodního obyčeje. Srov. Například rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora týkající se projektu Gabčíkovo-Nagymaros, ze dne 25.09.1997, bod 46.

¹¹ COLANGELO, Anthony. What is extraterritorial jurisdiction. *Cornell Law Review*, 2014, Vol. 99, s. 1310.

¹² RYNGAERT, Cedric. *Jurisdiction in International Law*. 1. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2008. s. 42.

¹³ VAN SCHAACKOVÁ, Beth. The United States' Position on the Extraterritorial Application of Human Rights Obligations: Now is the Time for Change. *International Law Studies*, 2014, vol. 90, s. 26-27.

¹⁴ WILLIAMSOVÁ, Joanne. Al Skeini: A Flawed Interpretation of Bankovic. *Wisconsin International Law Journal*, vol. 23, no. 4, s. 691.

¹⁵ ONDŘEJ, Jan, a kol. *Mezinárodní humanitární právo*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 35.

osob.¹⁶ V tomto smyslu není jurisdikce monolitní pojem, nýbrž se skládá minimálně ze tří různých částí, které se označují jako legislativní, výkonná a soudní jurisdikce.¹⁷ Legislativní jurisdikce vymezuje oprávnění státu vydávat právní předpisy.¹⁸ Výkonná jurisdikce míří na vynucení chování osob tak, aby bylo v souladu s právem či trestá jednání osob, které v souladu s právem státu není a soudní jurisdikce se zabývá otázkou soudnictví státu, tedy oprávněním státu podrobit osoby a věci jeho soudní soustavě, přičemž soudní jurisdikcí už není upravován dosah práva státu.¹⁹ V českých učebnicích mezinárodního práva se pro problematiku výkonu státní moci a jejího působení používá mimo jiné i označení „územní výsost“.²⁰

Jurisdikce má tedy mimo jiné význam pro určení *ratione loci* práva státu, tj. na jakém území bude právo státu aplikovatelné.²¹ Suverenita, rovnost států a zásada nevměšování jsou mimo jiné i důvodem toho, proč je jurisdikce primárně ovládaná principem teritoriality, neboť pomocí uvedených principů se má předcházet situacím, ve kterých by stát A bez jakékoliv právní opory aplikoval, popř. dokonce vynucoval své právo na území státu B,²² a proto není z tohoto důvodu pochyb, že princip teritoriality je jako takový legitimní. Pro úplnost je však nutné dodat, že například A. I. Sitepu správně upozorňuje, že vzhledem ke stále více globalizovanějšímu světu a větší propojenosti ekonomik je nutné dnes extraterritoriálnímu výkonu jurisdikce přičítat větší relevanci, což mimo jiné znamená, že princip teritoriality by neměl mít již takové výsadní postavení jako v minulosti.²³

1.2. Vícevýznamovost jurisdikce v mezinárodním právu

V předchozí podkapitole jsem krátce shrnul, jaký význam se obvykle pojmu jurisdikce přisuzuje v mezinárodním právu a že ESLP v rozhodnutí *Banković* uchopil tento obvyklý význam jurisdikce a pomocí něj interpretoval čl. 1 Úmluvy. Jurisdikcí se sice nejčastěji rozumí, že určuje, kdy má stát právo jednat,²⁴ nicméně jurisdikce má i jiné významy.

Vícevýznamovost slova jurisdikce Milanovic trefně demonstruje na jednoduchém příkladu. Úmluva proti mučení ve svém čl. 5 odst. 1 písm. a) stanoví: „*jsou-li trestné činy*

---

¹⁶ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. s. 23.

¹⁷ COLANGELO, Anthony. What is extraterritorial jurisdiction. s. 1310-1311.

¹⁸ RYNGAERT, Cedric. *Jurisdiction in International Law*, s. 9.

¹⁹ Tamtéž, s. 9-10.

²⁰ DAVID, Vladislav, a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 79.

²¹ RYNGAERT, Cedric. *Jurisdiction in International Law*, s. 6.

²² RYNGAERT, Cedric. *Jurisdiction in International Law*, s. 29.

²³ SITEPU, Aldo Ingo. Application of Extraterritorial Jurisdiction in European Convention on Human Rights (Case Study: Al-Skeini and Others V. UK). *Jurnal Hukum Internasional*, April 2016, vol. 13, no. 3, s. 355-362.

²⁴ ROXSTROM, Erik, GIBNEY, Mark, EINARSEN, Terje. The NATO Bombing Case (Bankovic Et Al.V. Belgium Et Al.) and the Limits of Western Human Rights Protection. *Boston University International Law Journal*, 2005, vol. 23:55, s. 68.

spáchány na území pod jeho jurisdikcí“ a v čl. 5 odst. 2: „přijme rovněž taková opatření, jež se mohou ukázat jako nutná k založení jeho jurisdikce nad takovými trestnými činy v případech, kdy domnělý pachatel se nachází na kterémkoli území pod jeho jurisdikcí“. ²⁵ Z logiky věci vyplývá, že toto ustanovení nechápe jurisdikci jako koncept primárně teritoriálně limitovaný na národní území státu, protože pokud by tomu takto bylo, pak by nám toto ustanovení v podstatě říkalo, že stát má učinit veškerá nutná opatření k tomu, aby založil jurisdikci, která by už ale nutně musela existovat. ²⁶ Souhlasím s Milanovicem, který z daného ustanovení dovozuje, že se zde pojmem jurisdikce musí chápat určitý druh efektivní kontroly či skutečné moci nad územím ²⁷ a z uvedeného článku tak vyplývá, že jurisdikce zde není primárně chápána jako teritoriálně limitovaný pojem. ²⁸ Mohlo by snad být i argumentováno, že kdyby bylo úmyslem limitovat teritoriálně aplikaci této Úmluvy proti mučení, tak by se místo výše uvedeného mohla použít fráze „spáchané na jeho státním území“, přičemž totéž lze říci i o Úmluvě. ²⁹

S podobným vícevýznamovým použitím pojmu jurisdikce se lze setkat i v čl. 9 Úmluvy na ochranu všech osob před nuceným zmizením, ³⁰ protože jurisdikce má v tomto článku tři různé významy. Konkrétně hovoří o jurisdikci soudu, o jurisdikci státu na zahrnutí daného činu do jeho trestního práva, tedy zde je jurisdikce použita ve smyslu legislativní moci státu, a i zde je jurisdikce použita ve spojení „na kterémkoliv území pod jeho jurisdikcí“, což opět patrně míří na určitou faktickou moc státu nad teritoriem. ³¹

Z uvedených významů jurisdikce v mezinárodním právu, které by se rovněž mohly považovat za obvyklé, stojí za pozornost především význam pojmu jurisdikce, jehož obsahem je určitá faktická moc státu. Například A. Cassese zastává názor, že jurisdikce obsažená v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech ³² má být interpretována způsobem, podle kterého jurisdikce státu za jeho činy v zahraničí bude založena, pokud se dotčení

---

²⁵ Čl. 5 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z 10. 12. 1984 (publ. pod č. 143/1988 Sb.).

²⁶ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*, s. 31.

²⁷ Tamtéž, s. 31-32.

²⁸ Znění „na kterémkoliv území pod jeho jurisdikcí“.

²⁹ Znění čl. 1 Úmluvy by pak mohlo vypadat např. takto „Vysoké smluvní strany přiznávají každému, kdo se nachází na jejich národním teritoriu, práva a svobody uvedené v Hlavě I této Úmluvy.“

³⁰ Ten stanoví: „Each State Party shall likewise take such measures as may be necessary to establish its competence to exercise jurisdiction over the offence of enforced disappearance when the alleged offender is present in any territory under its jurisdiction, unless it extradites or surrenders him or her to another State in accordance with its international obligations or surrenders him or her to an international criminal tribunal whose jurisdiction it has recognized.“

³¹ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*, s. 31-32.

³² Čl. 2 odst. 1 stanoví: „Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, se zavazuje respektovat práva uznaná v tomto Paktu a zajistit tato práva všem jednotlivcům na svém území a podléhajícím jeho jurisdikci, bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy, pohlaví, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.“

jednotlivci ocitnou v jeho moci, přičemž pojem moc je nutné dle Casseseho interpretovat v širším slova smyslu, nemá se jí tedy rozumět pouze výkonu státní moci.³³

1.3. Vztah jurisdikce a teritoria v rozhodnutích Komise a ESLP před rozhodnutím *Banković*.

1.3.1. Výchozí premisa Komise a ESLP při posuzování otázky vztahu jurisdikce a teritoria

Jak již bylo naznačeno, ESLP dnes vychází z toho, že pojem jurisdikce v Úmluvě je ovládán principem teritoriality, tedy že výkon jurisdikce je primárně omezen na území smluvních stran, nicméně ne vždy tomu tak bylo a na tomto místě nastíním, z jaké výchozí premisy vycházela Komise a ESLP při posuzování otázky existence či neexistence jurisdikce smluvní strany.

V historicky prvních rozhodnutích, které se týkaly možné odpovědnosti státu za činy spáchané v zahraničí, jurisdikce nebyla chápána způsobem, který by její výkon primárně svazoval na národní teritorium daného státu. Naopak, první rozhodnutí Komise a ESLP stojí na premise, podle které jurisdikce státu podle čl. 1 Úmluvy není omezena pouze na národní teritorium daného státu, přičemž tato premisa je uvedena výslovně například v rozhodnutích *Kypr proti Turecku* z roku 1975,³⁴ *Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku* z roku 1992³⁵ a v rozhodnutí *Loizidou proti Turecku* z roku 1995.³⁶ Lze se setkat ale i s rozhodnutím, ze kterého podle mého názoru výše uvedená premisa vyplývá implicitně, konkrétně se jedná o rozhodnutí *Hess proti Velké Británii* z roku 1975.³⁷ Komise zde říká, že neshledala žádný důvod, který by bránil z právního hlediska vyslovení eventuální odpovědnosti Velké Británie za činy spáchané na území Berlína³⁸ a z uvedeného lze dovodit, že jurisdikce není (*a priori*) teritoriálně limitována, neboť v opačném případě by zde Komise nemohla v obecné rovině připustit možnou odpovědnost Velké Británie za činy spáchané v Berlíně.

---

³³ CASSESE, Antonio. *International law*. 2.vydání. Oxford: Oxford University Press, 2005. 386 s.

³⁴ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Kypr proti Turecku* ze dne 26.05.1975. Stížnost 6780/74, 6950/75, bod II.8, s. 136. Dostupné na

<http://www.law.gov.cy/law/lawoffice.nsf/All/1D071D58826551D8C2257424002E1B36?OpenDocument&highlight=6780/74>.

³⁵ Rozsudek ve věci *Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku* ze dne 26.6.1992. Stížnost 12747/87, bod 91.

³⁶ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Loizidou proti Turecku* ze dne 23.3.1995. Stížnost 15318/89, bod 62.

³⁷ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Hess proti Velké Británii* ze dne 28.05.1975. Stížnost 6231/73.

³⁸ Tamtéž, s. 73, Komise zde konstatuje: „*The Commission is of the opinion that there is in principle, from a legal point of view, no reason why acts of the British authorities in Berlin should not entail the liability of the United Kingdom under the Convention.*“

Lze tak uzavřít, že ve výše uvedených rozhodnutích není jurisdikce obsažená v čl. 1 Úmluvy interpretována jako primárně teritoriální s odkazem na obvyklý význam jurisdikce v mezinárodním právu a uvedená rozhodnutí tvoří v tomto ohledu konzistentní celek, když shodně stojí na výše uvedené premise, od které ESLP učinil odklon v rozhodnutí *Banković*.

1.4. Rozhodnutí *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním z roku 2001*

1.4.1. Vymezení výchozí premisy týkající se vzájemného vztahu teritoria a jurisdikce

První opravdu podrobnou analýzu vztahu jurisdikce a teritoria ESLP provedl v rozhodnutí *Banković*, ve kterém se ESLP vůbec poprvé při interpretaci pojmu jurisdikce obrací na obvyklý význam tohoto pojmu v mezinárodním právu a zakládá presumpci,³⁹ že jurisdikce v čl. 1 Úmluvy je primárně vykonávaná teritoriálně.⁴⁰ Toto považuji za významnou změnu, vezmu-li v potaz, že v předchozích rozhodnutích byl výchozí pozicí přesný opak, tedy že jurisdikce není omezená na národní teritorium státu. ESLP v tomto rozhodnutí kromě zavedení principu teritoriality zdůrazňuje, že jurisdikci vykonávat extrateritoriálně sice lze, ale pouze za předpokladu, že je to odůvodněné speciálními okolnostmi konkrétní situace,⁴¹ přičemž toto je opět odklonem od předchozích rozhodnutí popsaných výše, neboť ta sice také stanovila určité předpoklady, za kterých se jednotlivci v důsledku jednání státu na cizím teritoriu ocitnou v jeho jurisdikci, ale tato rozhodnutí neoznačují extrateritoriální aplikaci Úmluvy za něco zcela výjimečného.

1.4.2. Vymezení aplikovatelných principů pro interpretaci jurisdikce

ESLP před samotnou interpretací pojmu jurisdikce shrnuje, jakými principy se při této interpretaci bude řídit a odkazuje na VÚSP, která ve svém třetím oddíle upravuje postup pro výklad smluv a dále ujistil, že v souladu s VÚSP vyloží spojení „*kdo podléhá jejich jurisdikci*“ ve světle obvyklého významu ve spojení s přihlédnutím k celkovým souvislostem a s přihlédnutím k předmětu a účelu Úmluvy.⁴² Následně také odkazuje na ustanovení čl. 31

---

³⁹ JANIK, Cornelia, KLEINLEIN, Thomas. When Soering Went to Iraq...: Problems of Jurisdiction, Extraterritorial Effect and Norm Conflicts in Light of the European Court of Human Rights' Al-Saadoon Case. *Goettingen Journal of International Law* 1 (2009) 3, s. 471.

⁴⁰ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním* ze dne 12.12.2001. Stížnost 52207/99, bod 59.

⁴¹ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 61, ESLP zde konstatuje: „*The Court is of the view, therefore, that Article 1 of the Convention must be considered to reflect this ordinary and essentially territorial notion of jurisdiction, other bases of jurisdiction being exceptional and requiring special justification in the particular circumstances of each case*“.

⁴² Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 55-56.

odst. 3 písm. b) a c) VÚSP⁴³ a za zdůraznění také stojí, že v rozhodnutí ESLP říká, že musí vzít v potaz také speciální lidskoprávní povahu Úmluvy.⁴⁴ Na posledním místě uvádí možnost aplikace *travaux préparatoires*,⁴⁵ coby doplňkového prostředku výkladu, který lze aplikovat tehdy, pokud provedený výklad stále ponechává určitý pojem nejasným či nejednoznačným, nebo vede k výsledku, který je nerozumný či zřejmě protismyslný, nicméně odkaz na *travaux préparatoires* lze užít i k potvrzení významu, který vyplývá z interpretace provedené podle článku 31 VÚSP.⁴⁶

1.4.3. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: Argument obvyklého významu jurisdikce v mezinárodním právu.

ESLP začíná samotnou interpretaci pojmu jurisdikce konstatováním, že z pohledu mezinárodního práva je jurisdikční kompetence státu primárně teritoriální⁴⁷ a následně cituje uznávané odborníky na mezinárodní právo, z jejichž prací vyvozuje mimo jiné, že extrateritoriální výkon jurisdikce je nutně limitován ostatními suverénními státy a jejich teritoriálními právy.⁴⁸ Mezi uznávané základy extrateritoriální jurisdikce ESLP řadí například princip pasivní personality, vlajky a univerzality a ESLP dále poukazuje na skutečnost, že stát může vykonávat svou jurisdikci na území jiného také na základě souhlasu či pozvání teritoriálního státu a nakonec hovoří o tom, že výkon jurisdikce státu nad jeho občany je podřízen státu, na jehož území se jeho občané nacházejí.⁴⁹ Závěrem obecného shrnutí učení uznávaných odborníků je konstatování, že jurisdikce obsažená v čl. 1 Úmluvy musí reflektovat obvyklý význam jurisdikce v mezinárodním právu, tudíž jurisdikce v Úmluvě má být interpretována jako primárně teritoriální, přičemž vykonávat jurisdikci extrateritoriálně je možné pouze výjimečně tehdy, pokud to vyžadují konkrétní okolnosti toho kterého případu, resp. výkon extrateritoriální jurisdikce je nutné speciálně odůvodnit.⁵⁰

---

⁴³ Čl. 31 odst. 3 písm. b) a c) VÚSP stanoví, že Spolu s celkovou souvislostí bude brán zřetel: „na jakoukoliv pozdější praxi při provádění smlouvy, která založila dohodu stran, týkající se jejího výkladu“ a „na každé příslušné pravidlo mezinárodního práva použitelné ve vztazích mezi stranami.“

⁴⁴ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 57.

⁴⁵ Jedná se o označení přípravných materiálů na smlouvě a okolností, za nichž byla smlouva uzavřena.

⁴⁶ Čl. 32 VÚSP.

⁴⁷ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 59. ESLP zde konstatuje: „As to the “ordinary meaning” of the relevant term in Article 1 of the Convention, the Court is satisfied that, from the standpoint of public international law, the jurisdictional competence of a State is primarily territorial.“

⁴⁸ Tamtéž, bod 59.

⁴⁹ Tamtéž, bod 59-60.

⁵⁰ Tamtéž, bod 61, ESLP zde konstatuje: „The Court is of the view, therefore, that Article 1 of the Convention must be considered to reflect this ordinary and essentially territorial notion of jurisdiction, other bases of jurisdiction being exceptional and requiring special justification in the particular circumstances of each case“.

Jak správně poukazují E. Roxstrom, M. Gibney a T. Einarsen, odůvodnění ESLP v rozhodnutí *Banković* stojí na předpokladu, že jurisdikce má napříč celým mezinárodním právem stejný význam.⁵¹ C. Janiková a T. Kleinlein rovněž správně poukazují, že ESLP v tomto rozhodnutí v podstatě uchopil význam jurisdikce v mezinárodním právu, pomocí kterého se vymezuje působení národního práva státu a tento význam aplikoval na ustanovení mezinárodní smlouvy, které má rozhodovat o její aplikovatelnosti, přičemž podle nich měl ESLP zohlednit vícevýznamovost jurisdikce v mezinárodním právu.⁵² Milanovic v této souvislosti také odmítá, že by jurisdikce obsažená v Úmluvě měla něco společného s tímto obvyklým významem jurisdikce v mezinárodním právu.⁵³ Souhlasím s výše uvedenými autory a zejména pak s Milanovicem, který postup ESLP označuje doslova za kategorickou chybu.⁵⁴

Vzhledem k tomu, jakou funkci jurisdikce obecně plní, jsem toho názoru, že jurisdikce v čl. 1 Úmluvy musí mít nutně jiný význam, a proto ji ani nelze interpretovat pouhým odkazem⁵⁵ na její obvyklý význam v mezinárodním právu. Jak jsem již krátce uvedl v předchozí podkapitole, obvyklý význam jurisdikce v mezinárodním právu upravuje problematiku působení národního práva státu a takto i vztahy mezi státy navzájem, nicméně jurisdikce v Úmluvě neupravuje problematiku působení národního práva, a navíc jejím hlavním účelem není regulovat vztahy mezi státy, ale vztah mezi státem a jednotlivcem. Jurisdikce obsažená v Úmluvě tedy nemá nic společného s aplikací národního práva na teritorium cizího státu, ale jedná se o kritérium, které v případě jeho naplnění spouští aplikaci Úmluvy, tedy mezinárodní smlouvy a musím proto souhlasit s Janikovou a Kleinleinem, kteří tento postup ESLP nepovažují za vhodný.⁵⁶

S ohledem na výše uvedené docházím k závěru, že ESLP měl v rozhodnutí *Banković* provést detailnější analýzu a zabývat se tím, zdali nelze i jiné významy jurisdikce považovat za obvyklé, resp. i přes možný závěr, že by tyto jiné významy nebylo možné považovat za obvyklé v pravém slova smyslu jim měl i tak ESLP s ohledem na předmět a účel Úmluvy dát přednost, protože lze argumentovat, že právě proto čl. 31 VÚSP nehovoří pouze o interpretaci založené

---

⁵¹ ROXSTROM, Erik, GIBNEY, Mark, EINARSEN, Terje. The NATO Bombing Case (Bankovic Et Al.V. Belgium Et Al.) and the Limits of Western Human Rights Protection. s. 67.

⁵² JANIKOVÁ, Cornelia, KLEINLEIN, Thomas. When Soering Went to Iraq...: Problems of Jurisdiction, Extraterritorial Effect and Norm Conflicts in Light of the European Court of Human Rights' Al-Saadoon Case. s. 472-473.

⁵³ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. s. 26.

⁵⁴ Tamtéž, s. 40.

⁵⁵ Řádné nezohlednění účelu a předmětu smlouvy rozebráno v podkapitole 1.4.4.

⁵⁶ JANIKOVÁ, Cornelia, KLEINLEIN, Thomas. When Soering Went to Iraq...: Problems of Jurisdiction, Extraterritorial Effect and Norm Conflicts in Light of the European Court of Human Rights' Al-Saadoon Case. s. 473.

na obvyklosti významu, nýbrž dodává, že je tento obvyklý význam nutno korigovat předmětem a účelem smlouvy.

1.4.4. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: Řádné nezohlednění předmětu a účelu Úmluvy a neaplikování výkladového principu Úmluvy jako žijícího instrumentu.

Jak je naznačeno výše, ESLP měl při výkladu pojmu jurisdikce korigovat výsledek výkladu také pomocí předmětu a účelu Úmluvy. ESLP sice v aplikovatelných principech hovoří o předmětu a účelu Úmluvy a o nutnosti reflektování speciálního charakteru Úmluvy, coby lidskoprávní úmluvy, nicméně tyto principy při samotném rozboru jurisdikce v čl. 1 Úmluvy nebyly řádně zohledněny. K. Altiparmak správně poukazuje na to, že ESLP doslova zapomněl na důležitost zohlednění předmětu a účelu smlouvy navzdory tomu, že v jiných případech se jednalo o klíčové hledisko při interpretaci Úmluvy.⁵⁷ Roxstrom, Gibney a Einarsen to ve svém článku pak označují za jeden z hlavních problémů odůvodnění ESLP, neboť mimo jiné zvolený výkladový postup ESLP, při kterém řádně nezohlednil předmět a účel Úmluvy, a místo kterých se pro potvrzení svých závěrů zaměřil na *travaux préparatoires*, je v rozporu s výkladovými pravidly VÚSP.⁵⁸ S tímto lze pouze souhlasit, neboť jak uvádím výše, dikce čl. 31 VÚSP vyžaduje při výkladu určitého pojmu zohlednění předmětu a účelu smlouvy a k přihlídnutí k *travaux préparatoires*, coby doplňkového výkladového pravidla, tudíž mělo správně dojít až tehdy, pokud by i přes zohlednění předmětu a účelu Úmluvy zůstal pojem jurisdikce nejasným či by bylo dojitu k protismyslnému výsledku. Přihlídnout k *travaux préparatoires* mohl ESLP také tehdy, pokud by po řádném zohlednění předmětu a účelu Úmluvy chtěl potvrdit správnost svých závěrů. ESLP proto postupoval v rozporu s ustanoveními VÚSP také tehdy, když uzavřel, že *travaux préparatoires* potvrzuje teritoriální chápání jurisdikce.⁵⁹

ESLP v rozhodnutí *Banković* hovoří také o výkladovém a aplikačním principu Úmluvy jako živoucího instrumentu, nicméně se rozhodl toto výkladové pravidlo, které se prolíná jeho rozhodnutími, poněkud překvapivě nezohlednit, resp. neaplikovat.⁶⁰

---

⁵⁷ ALTIPARMAK, Kerem. Bankovic: An Obstacle to the Application of the European Convention on Human Rights in Iraq? *Journal of Conflict & Security Law*, 2004, Vol. 9, No. 2, s. 226.

⁵⁸ ROXSTROM, Erik, GIBNEY, Mark, EINARSEN, Terje. The NATO Bombing Case (Bankovic Et Al.V. Belgium Et Al.) and the Limits of Western Human Rights Protection. s. 66 a 69.

⁵⁹ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 63.

⁶⁰ Tamtéž, bod 63-64.

1.4.5. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: argument *travaux préparatoires*

ESLP v rozhodnutí *Banković* říká, že *travaux préparatoires* potvrzuje primárně teritoriální význam jurisdikce.⁶¹ Z přípravných prací vyplývá, že navrhované znění čl. 1 Úmluvy znělo: „všem osobám bydlícím na jeho teritoriu“⁶² a toto znění pak bylo změněno na nynější podobu, jelikož byla obava, že původní znění je příliš restriktivní a vyřadilo by z ochrany osoby, které by se na území státu nacházely pouze dočasně,⁶³ např. jako turisti. Na základě tohoto pokládá ESLP v rozhodnutí *Banković* za zřejmé, že jurisdikce v Úmluvě je esenciálně teritoriální.⁶⁴

B. Miltnerová v tomto směru souhlasí s rozhodnutím *Banković*, když tvrdí, že tvůrci zamýšleli onou změnou pouze rozšířit okruh osob, které se budou moci dovolávat ochrany poskytnuté Úmluvou na teritoriu smluvních států, tedy uvedenou změnou nebylo zamýšleno rozšířit možnou teritoriální působnost Úmluvy.⁶⁵ Podle Miltnerové z *travaux préparatoires* tedy vyplývá, že původním úmyslem bylo chápat působnost Úmluvy jako teritoriálně limitovanou.⁶⁶ V *travaux préparatoires* Úmluvy se sice hovoří o aplikaci Úmluvy na teritoriu smluvních stran, ale to samo o sobě ještě nemusí znamenat, že tímto bylo zamýšleno výrazným způsobem omezit možnou aplikaci Úmluvy za hranicemi národních území jednotlivých smluvních stran, protože kdyby tomu tak bylo, pak mám za to, že by to z *travaux préparatoires* naopak výslovně vyplynulo. Dokážu si představit argument, že pokud by skutečně bylo zamýšlelo primárně limitovat aplikaci Úmluvy na teritorium smluvních stran, pak by nebylo vyměněno slovo „teritorium“ za „jurisdikci“.

Oproti Miltnerové, Roxstrom, Gibney a Einarsen kladou důraz na prohlášení, ve kterém je řečeno, že „...cílem pozměňovacího návrhu bylo rozšířit co nejvíce okruh osob, které mohou požívat benefitů garantovaných Úmluvou...“⁶⁷ z citované pasáže dovozují, že mohlo být záměrem rozšířit okruh oprávněných osob ne s ohledem na vztah či příslušnost osob k danému

---

⁶¹ Tamtéž, bod 65. ESLP zde konstatuje: „The Court would emphasise that it is not interpreting Article 1 “solely” in accordance with the *travaux préparatoires* or finding those *travaux* “decisive”; rather this preparatory material constitutes clear confirmatory evidence of the ordinary meaning of Article 1 of the Convention as already identified by the Court“.

⁶² European Court of Human Rights. Preparatory work on article 1 of the European Convention on Human Rights. Information document prepared by the registry, printed edition, s. 34. Dostupné na: <[https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/Travaux/ECHRTravaux-ART1-COUR\(77\)9-EN1290551.PDF](https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/Travaux/ECHRTravaux-ART1-COUR(77)9-EN1290551.PDF)> .

⁶³ Tamtéž, s. 40.

⁶⁴ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 63.

⁶⁵ MILTNEROVÁ, Barbara. Revisiting Extraterritoriality after Al-Skeini: The ECHR and Its Lessons. *Michigan Journal of International Law*, 2012, vol. 33, issue 4, s. 718-719.

⁶⁶ Tamtéž, s. 718.

⁶⁷ European Court of Human Rights. Preparatory work on article 1 of the European Convention on Human Rights. Information document prepared by the registry, printed edition, s. 34.

státu, ale s ohledem na to, že tyto další osoby jsou také lidské bytosti, a proto na to mají nárok,⁶⁸ přičemž logickým důsledkem této interpretace *travaux préparatoires* je podle mého názoru závěr, že nebylo úmyslem aplikaci Úmluvy primárně svazovat na národní teritorium smluvních stran.

S ohledem na různorodost závěrů jednotlivých autorů dovozují, že *travaux préparatoires* lze interpretovat různými způsoby a *travaux préparatoires* proto mohlo být určitou oporou pro ESLP při odůvodnění svých závěrů v rozhodnutí *Banković* a pokud jde o *travaux préparatoires* a rozhodnutí *Banković*, lze z mého pohledu s jistotou konstatovat tři závěry. Zaprvé, *travaux préparatoires* neposkytuje zjevné potvrzení teritoriálního chápání jurisdikce, jak se nám snaží ESLP v rozhodnutí *Banković* podsunout.⁶⁹ Zadruhé, zohledňování *travaux préparatoires* je v rozporu s výkladovým principem ESLP, podle kterého Úmluva má být vykládána jako žijící instrument, tedy ve světle dnešních podmínek, přičemž ESLP v rozhodnutí *Banković* odmítá tento výkladový princip aplikovat a místo toho se přiklání k *travaux préparatoires*⁷⁰ a zatřetí, přiložení většího významu *travaux préparatoires* namísto předmětu a účelu Úmluvy je v rozporu s výkladovými pravidly VÚSP.

1.4.6. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: Odkaz na rozhodnutí *Soering*

ESLP v rozhodnutí *Banković* cituje rozhodnutí *Soering proti Velké Británii*, které má také sloužit jako podpora správnosti závěru, že jurisdikce v Úmluvě je primárně teritoriálního charakteru.⁷¹ V tomto rozhodnutí ESLP říká, že „článek 1 Úmluvy...zakládá limit, zejména teritoriální, na dosah Úmluvy.“⁷² Ačkoliv jsem toho názoru, že nelze srovnávat dosah Úmluvy a jurisdikci státu, ESLP z citované pasáže dovozuje ve svých pozdějších rozhodnutích, že tato citovaná pasáž potvrzuje primárně teritoriální charakter jurisdikce státu.⁷³ Osobně zastávám názor, že by tato citovaná část rozhodnutí *Soering* měla být interpretována ve spojení s tím, co ESLP říká v tomto rozhodnutí o pár řádků dále, neboť tam ESLP hovoří o tom, že Úmluva

⁶⁸ ROXSTROM, Erik, GIBNEY, Mark, EINARSEN, Terje. The NATO Bombing Case (Bankovic Et Al.V. Belgium Et Al.) and the Limits of Western Human Rights Protection, s. 107.

⁶⁹ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 63.

⁷⁰ Tamtéž, bod 64-65.

⁷¹ Tamtéž, bod 65-66.

⁷² Rozsudek ve věci *Soering proti Velké Británii*, bod 86. ESLP zde konstatuje: „Article 1 (art. 1) of the Convention, which provides that “the High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section I”, sets a limit, notably territorial, on the reach of the Convention”

⁷³ Např. Rozsudek *Catan a ostatní proti Moldavsku a Rusku* ze dne 19.11. 2012. Stížnost 43370/04, 8252/05 a 18454/06, bod 104. ESLP zde konstatuje: „A State’s jurisdictional competence under Article 1 is primarily territorial (see *Soering*, cited above, § 86...“.

nemůže upravovat chování nesmluvních států a stejně tak jim nemůžou být vnučovány standardy Úmluvy smluvní stranou.⁷⁴ Myslím si, že lze argumentovat způsobem, podle kterého ESLP měl teritoriálním dosahem Úmluvy na mysli právě toto a v takovém případě by nebylo pochyb o tom, že v tomto smyslu bude dosah Úmluvy teritoriálně limitován. Nejsem si však jist tím, zdali ESLP skutečně chtěl tímto říci, že i jurisdikce smluvní strany je teritoriálně limitována, protože lze argumentovat, proč by ESLP v takovém případě nepoužil místo slova „dosah“ přímo slovo „jurisdikce“, když v předchozích rozhodnutích se slovo „jurisdikce“ nenahrazovalo slovem „dosah“. Docházím proto k závěru, že by z citované pasáže nemělo být vyvozováno, že jurisdikce státu je primárně teritoriální a R. Lawson vylučuje i druhou premisu, tedy že by rozhodnutí *Soering* podporovalo tvrzení, že jurisdikce státu není limitována na jeho národní území, neboť jak správně Lawson uvádí, rozhodnutí *Soering* se netýká extrateritoriální aplikace Úmluvy, resp. možnosti extrateritoriální výkonu jurisdikce.⁷⁵

Jiným faktem, který je podle mého názoru politováníhodný je, že se ESLP místo uvedené citované pasáže nezaměřil na tu část rozhodnutí *Soering*, kde ESLP hovoří o tom, že s ohledem na účel Úmluvy, kterým je ochrana lidských práv, je nutné interpretovat ustanovení Úmluvy způsobem, který zajistí, že jejich ochrana bude efektivní, praktická a konzistentní s duchem Úmluvy,⁷⁶ jak však uvádím výše, ESLP v rozhodnutí *Banković* předmět a účel Úmluvy řádně nezohlednil.

1.4.7. Odůvodnění interpretace jurisdikce jako primárně teritoriálního pojmu: *Espace juridique.*

Posledním argumentem ESLP v rozhodnutí *Banković*, kterým chtěl podpořit teritoriální chápání jurisdikce je tzv. *espace juridique* Úmluvy.⁷⁷ ESLP hovoří o *espace juridique* Úmluvy v části rozhodnutí, ve které odůvodňuje, proč není relevantní argument stěžovatelů, že pokud jim ESLP neposkytne ochranu, mohlo by dojít ke vzniku vakua v ochraně lidských práv,⁷⁸ jak trefně uvádí Milanovic, ESLP měl pouze jednoduše tento argument odmítnout s tím, že k žádnému vakuu v ochraně lidských práv nemůže dojít z toho prostého důvodu, že stěžovatelé nikdy žádných práv z Úmluvy nepoživali.⁷⁹ Toto sice ESLP říká, nicméně kromě této prosté

---

⁷⁴ Rozsudek ve věci *Soering proti Velké Británii*, bod 86.

⁷⁵ LAWSON, Rick. Life after Bankovic: On the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights. IN COOMANS, Fons, KAMMINGA, Menno (ed.). *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties*. Antwerp-Oxford: Intersentia, 2004, s. 97.

⁷⁶ Rozsudek ve věci *Soering proti Velké Británii*, bod 87.

⁷⁷ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 80.

⁷⁸ Tamtéž, bod 79-80.

⁷⁹ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. s. 86.

argumentace se ESLP z mého pohledu zbytečně zamotal do problematiky *espace juridique* Úmluvy.

ESLP konkrétně říká, že Úmluva je zejména aplikovatelná v právním prostoru smluvních stran (*espace juridique*) a je regionálního charakteru,⁸⁰ přičemž dále ESLP konstatuje, že byť je stížností napadáno jednání smluvní strany, tak Úmluva nebyla navržena způsobem, aby byla aplikována kdekoliv na světě.⁸¹ K tomuto bych poznamenal, že tento výrok sám o sobě zní poměrně absurdně, vezmu-li v potaz, že v rozhodnutí *Soering* klade ESLP důraz na to, aby ochrana práv plynoucích z Úmluvy byla mimo jiné efektivní a praktická. ESLP také zdůrazňuje, že Bělehrad, kde se celý incident odehrál, nespadá do právního prostoru Úmluvy a výše uvedené uzavírá konstatováním, že podle tohoto chápání Úmluvy, byl i argument týkající se nutnosti zabránění vzniku vakua v ochraně lidských práv aplikován pouze tehdy, pokud se stěžovatel nacházel na teritoriu, které bylo již kryto ochranou poskytovanou Úmluvou.⁸²

V řadách odborné veřejnosti se lze setkat s názorem, že tato problematická pasáž rozhodnutí *Banković* je pouhým *obiter dictum*.⁸³ Naopak Milanovic se k tomuto názoru výslovně ve své knize nevyjadřuje, resp. netvrdí, že by bylo možné považovat danou pasáž rozhodnutí *Banković* za *obiter dictum* a například v Anglii při posuzování případu *Al-Skeini* bylo *espace juridique* interpretováno jako autoritativní část rozhodnutí.⁸⁴ Turecká vláda rovněž při rozhodování případu *Issa* odkazovala na *espace juridique*, z čehož vyplývá, že ji také nepovažovala za *obiter dictum*, neboť Turecko tvrdilo, že rozhodnutí *Banković* potvrdilo, že Úmluva je aplikovatelná pouze v právním prostoru smluvních stran.⁸⁵ Podobně Velká Británie v rozhodnutí *Al-Saadoon* argumentovala, že rozhodnutí *Banković* stanoví určité principy, které je nutné aplikovat a mezi těmito principy uvádí i *espace juridique*.⁸⁶ S ohledem na právě uvedené považuji za minimálně velmi sporné, zda lze danou část rozhodnutí *Banković* skutečně považovat za *obiter dictum*, resp. část odborné veřejnosti to takto nevnímala a samotný ESLP dokonce v rozhodnutí *Andreou* odlišuje zde daný skutkový stav od skutkového stavu

---

⁸⁰ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 80.

⁸¹ Tamtéž, bod 80, ESLP zde konstatuje: „*The Convention was not designed to be applied throughout the world, even in respect of the conduct of Contracting States.*“

⁸² Tamtéž, bod 80.

⁸³ WILLIAMSOVÁ, Joanne. *Al Skeini: A Flawed Interpretation of Bankovic*. s. 722.

⁸⁴ *Opinions of the Lords of Appeal for Judgment in the Cause Al-Skeini and Others (Respondents) v. Secretary of State for Defence (Appellant), Al-Skeini and others (Appellants) v. Secretary of State for Defence (Respondent)* ze dne 13.7.2007, bod 109.

Dostupné na: <<https://publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldjudgmt/jd070613/skeini-2.htm>>.

⁸⁵ Rozsudek ve věci *Issa a ostatní proti Turecku* ze dne 30.3.2005. Stížnost 31821/96, bod 56.

⁸⁶ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Al-Saadoon a Mufdhi proti Velké Británii* ze dne 30.6.2009. Stížnost 61498/08, bod 75.

v rozhodnutí *Banković* na základě toho, že stěžovatelka se v případě Andreou nacházela na teritoriu, které spadalo do právního prostoru Úmluvy.⁸⁷

1.5. Judikatura po rozhodnutí *Banković*

1.5.1. Vztah jurisdikce a teritoria

Po velevýznamném milníku v podobě rozhodnutí *Banković* následovaly v roce 2004 v krátkém časovém úseku další tři rozhodnutí týkající se extrateritoriální aplikace Úmluvy. Prvním z nich bylo rozhodnutí *Assanidze proti Gruzii*, ve kterém ESLP odkázal na rozhodnutí *Banković* a potvrdil správnost pojetí jurisdikce jako „primárně a esenciálně teritoriální“ s odkazem na nutnost reflektování jurisdikce v mezinárodním právu⁸⁸ a stejně hovoří ESLP v rozhodnutí *Ilascu proti Moldávii a Rusku*.⁸⁹ Rozhodnutí *Ilascu* a *Assanidze* potvrzují rozhodnutí *Banković* a zdůrazňují, že jurisdikce může být vykonávána v zahraničí pouze za výjimečných okolností.⁹⁰

Interpretace jurisdikce v čl. 1 Úmluvy jako primárně teritoriální s odkazem na význam pojmu jurisdikce v mezinárodním právu, tak jak se k ní vyjádřil ESLP v rozhodnutí *Banković* se stala vůdčím a výchozím principem v judikatuře ESLP a ESLP každý svůj rozbor existence či neexistence jurisdikce smluvní strany za jednání v zahraničí začíná zopakováním platnosti principu teritoriality.⁹¹ Rozhodnutí *Banković* proto výrazným způsobem ovlivnilo interpretaci a pojetí jurisdikce v čl. 1 Úmluvy, když jeho závěr ohledně nutnosti aplikace principu teritoriality je platný dodnes.

V některých rozhodnutích ESLP pak navíc dodává, že ačkoliv je jurisdikce v čl. 1 Úmluvy ovládána principem teritoriality, tak to neznamená, že by jurisdikce byla omezena pouze na národní teritorium smluvních stran a ESLP tedy později používá i premisu, kterou využíval v rozhodnutích před rozhodnutím *Banković* s tím rozdílem, že nyní je zdůrazněno, že výkon jurisdikce mimo národní území státu je možný pouze za výjimečných okolností a jedná se tak o výjimku z principu teritoriality, přičemž takovéto závěry z rozhodnutí před rozhodnutím *Banković* nevyplývají. V těchto předchozích rozhodnutích výkon jurisdikce byl sice vázán na určité podmínky, nicméně bez zdůraznění výjimečnosti možného výkonu jurisdikce mimo vlastní teritorium a bez odkazu na aplikovatelnost principu teritoriality.

---

⁸⁷ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Andreou proti Turecku* ze dne 3.6.2008. Stížnost 45653/99, s. 11.

⁸⁸ Rozsudek ve věci *Assanidze proti Gruzii* ze dne 8.4.2004. Stížnost 71503/01, bod 137.

⁸⁹ Rozsudek *Ilascu a ostatní proti Moldávsku a Rusku* ze dne 8.7.2004. Stížnost 48787/99, bod 311-312.

⁹⁰ Tamtéž, bod 314, Rozsudek ve věci *Assanidze proti Gruzii*, bod 137.

⁹¹ Např. Rozsudek *Mozer proti Moldávii a Rusku* ze dne 22.2.2016. Stížnost 11138/10, bod 97-98.

2. Jurisdikce v čl. 1 Úmluvy jako primárně teritoriálně nelimitovaný pojem.

V předchozích podkapitolách jsem analyzoval judikaturu ESLP a speciálně jsem se zaměřil na rozhodnutí *Banković*, které jak jsem již zmínil, položilo základ principu teritoriality, který je nyní výchozí premisou při posuzování otázky existence či neexistence jurisdikce státu za jeho jednání v zahraničí. Rovněž jsem upozornil na to, že odborná veřejnost vyjádřila nesouhlas s rozhodnutím *Banković* a jeho odůvodněním. V této podkapitole se zaměřím na to, jakým způsobem by interpretovala část odborné veřejnosti čl. 1 Úmluvy a v něm obsažený pojem jurisdikce.

Nejprve zmíním autory, kteří kladou důraz na to, že teritorium je pro jurisdikci obsaženou v čl. 1 Úmluvy naprosto irelevantní. S. Bessonová tvrdí, že teritoriální jurisdikce vlastně neexistuje a jurisdikce podle ní funguje na principu kontroly, která může být buď osobní, nebo teritoriální, a to, zdali je tato kontrola vykonávána na národním teritoriu či mimo něj, nehraje roli, resp. obě varianty jsou si rovnocenné.⁹² Velmi podobný názor vyjadřuje M. Duttwiler, který říká, že pro jurisdikci obsaženou v Úmluvě je relevantní pouze vztah mezi státem a jednotlivcem a z toho důvodu může být založena jurisdikce smluvní strany Úmluvy kdekoliv na světě.⁹³ Milanovic argumentuje podobně a tvrdí, že stát bude mít jurisdikci nad osobou či teritoriem tehdy, pokud nad ním vykonává určitý druh faktické síly či kontroly a právní kompetence státu je pro něj zcela irrelevantní.⁹⁴ K tomuto názorovému proudu je možné zařadit i L. Loucaidese, který se pojmem jurisdikce zabýval ve svém disentu k rozhodnutí *Assanidze proti Gruzii*. Podle něj jurisdikce v Úmluvě nemá být chápána přednostně jako teritoriální, ale má být chápána jako skutečná moc státu ovlivnit život jednotlivce svou vůlí.⁹⁵ Jurisdikce státu tedy může být založena kdekoliv na světě, za předpokladu, že stát má moc vnutit tuto svoji vůli určité osobě.⁹⁶ Uvedené je podle Loucaidese v souladu s předmětem a účelem Úmluvy, která by měla být podle něj mimo jiné kodexem chování pro státy, ať už jednají kdekoliv.⁹⁷

---

⁹² BESSONOVÁ, Samantha. The Extraterritoriality of the European Convention on Human Rights: Why Human Rights Depend on Jurisdiction and What Jurisdiction Amounts to. *Leiden Journal of International Law*, 2012, 25, s. 876.

⁹³ DUTTWILER, Michael. Authority, Control and jurisdiction in the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights. *Netherlands Quarterly of Human Rights*, 2012, vol. 30/2, s. 162.

⁹⁴ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. s. 41.

⁹⁵ Disent soudce Loucaidese k rozsudku ve věci *Assanidze proti Gruzii* ze dne 8.4.2004. s. 52.

⁹⁶ Tamtéž, s. 52.

⁹⁷ Tamtéž, s. 52.

Jiná část odborné veřejnosti navrhuje, aby jurisdikce obsažená v Úmluvě byla chápána ve funkčním významu. Toto funkční pojetí jurisdikce prosazuje například G. Bonello, který se k významu jurisdikce obsažené v Úmluvě vyjádřil v jeho disentu k rozhodnutí *Al-Skeini*, kde nejprve hovoří o tom, že jurisdikce se má vykládat buď jako „moc nad“ nebo „kontrola nad“.⁹⁸ Dochází tedy k závěru, že jurisdikci nelze primárně spojovat s teritoriem smluvní strany, ale je ji nutné chápat ve funkčním významu.⁹⁹ Pod tímto funkčním významem jurisdikce státu bude založena, pokud stát měl moc a kontrolu nad určitým porušením lidského práva, resp. bylo v jeho moci a kontrole ovlivnit, zda k určitému porušení dojde či nikoliv.¹⁰⁰ Dle Bonella je naprosto nepřijatelné, abychom mohli říct o státu, že měl určité údajné porušení práva pod mocí a kontrolou a zároveň bychom však dodali, že jurisdikci nevykonával.¹⁰¹ S funkčním významem jurisdikce pracuje i již zmíněná Bessonová, která by rovněž toto funkční pojetí jurisdikce upřednostnila před principem teritoriality.¹⁰² Nicméně její pojetí chápání jurisdikce se značně liší od pojetí Bonella. Podle Bessonové má jurisdikce v Úmluvě především sloužit jako normativní a praktická podmínka aplikovatelnosti Úmluvy, přičemž praktická podmínka má zajistit, že povinnosti státu z Úmluvy jsou pro něho realizovatelné.¹⁰³ Jinými slovy jurisdikce v čl. 1 má zajistit, že na stát nebudou kladeny přehnané požadavky, pro jejichž splnění by ani neměl žádné právní prostředky. Jurisdikci jako spouštěč aplikovatelnosti Úmluvy by pak Bessonová skládala ze tří částí a to, efektivní, celkové a normativní moci a kontroly.¹⁰⁴ Stát bude vykonávat jurisdikci, pokud bude jeho kontrola opravdu efektivně vykonávaná, nebude proto stačit, pokud stát pouze bude svojí státní moc deklarovat.¹⁰⁵ Celková kontrola podle Bessonové znamená, že jurisdikci státu nemůže založit jednorázový akt a posledním důležitým kritériem je normativnost, což zjednodušeně řečeno podle Bessonové znamená, že stát musí vykonávat kontrolu způsobem, který ho opravňuje k normativní činnosti.¹⁰⁶ Na rozdíl od Milanovice, Duttwilera nebo Bonella tedy vidí konstitutivní kritérium pro výkon jurisdikce

---

⁹⁸ Disent soudce Bonella k rozsudku *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii* ze dne 7.7.2011. Stížnost 55721/07, bod 12, s. 79.

⁹⁹ Tamtéž, bod 12, s. 79-80.

¹⁰⁰ Tamtéž, bod 16, s. 80.

¹⁰¹ Tamtéž, bod 12, s. 79-80.

¹⁰² BESSONOVÁ, Samantha. The Extraterritoriality of the European Convention on Human Rights: Why Human Rights Depend on Jurisdiction and What Jurisdiction Amounts to, s. 863.

¹⁰³ Tamtéž, s. 863.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 872.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 872.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 872.

v zahraničí i určitý výkon veřejné moci nad tímto územím, což odůvodňuje závěry ESLP v rozhodnutích *Banković a Al-Skeini*.¹⁰⁷

Poslední autor, kterého na tomto místě zmíním, je H. King, který se částečně od ostatních autorů odlišuje tím, že připouští, že jurisdikce v Úmluvě může reflektovat její obvyklý význam v mezinárodním právu, ale k tomu dodává, že jurisdikce zároveň musí reflektovat faktický vztah mezi státem a jednotlivcem.¹⁰⁸ King přistupuje k otázce jurisdikce v čl. 1 Úmluvy sofistikovaným způsobem, když popisuje dle něj ideální řešení v podobě jurisdikce založené na tripartitní typologii, neboť dle Kinga jsou pouhé faktické teorie jurisdikce nedostatečné a jurisdikce státu bude tak založena, pokud tento stát bude moct v souladu s mezinárodním právem jednat, nicméně aby nedocházelo k absurdním situacím, jurisdikce státu bude dána i tehdy, pokud bude jednat mimo své jurisdikční kompetence stanovené mezinárodním právem.¹⁰⁹ Jinými slovy, i faktický vztah mezi státem a jednotlivcem může založit jurisdikci jednajícího státu.¹¹⁰ King zastává názor, že jurisdikce může být rozdělena do tří samostatných kategorií. V prvních dvou kategoriích je jurisdikce chápána jako právní kompetence státu jednat v souladu s mezinárodním právem, přičemž jurisdikce vyplývá buď z kontroly nad teritoriem nebo z neteritoriálních faktorů a do poslední třetí kategorie King řadí jurisdikci ve významu faktickém, kdy jurisdikce bude dána, pokud stát v rozporu s mezinárodním právem zasáhne jednotlivce na jejich právech.¹¹¹

Uvedenými názory odborné veřejnosti jsem chtěl demonstrovat, že současná výchozí premisa ESLP, podle které je jurisdikce primárně teritoriální není jediná možná a je do jisté míry i velmi zjednodušující. Mnoho autorů z řad odborné veřejnosti by naopak uvítalo, pokud by jurisdikce nebyla primárně omezena na národní teritorium státu, resp. pokud by ESLP princip teritoriality vůbec nezavedl. Z názorů jednotlivých autorů také zcela běžně vyplývá, že nepovažují za vhodné, aby bylo nutné existenci jurisdikce státu za činy spáchané v zahraničí speciálně odůvodňovat s tím, že extrateritoriální aplikace Úmluvy je možná pouze za výjimečných okolností. Naopak, mnoho z autorů se kloní k tomu, že by bylo vhodné, aby k založení jurisdikce smluvní strany stačilo, že jednotlivec byl negativně zasažen na svých právech. Jak lze také z této části mé práce vyčíst, mnozí autoři přistupují k interpretaci

---

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 873. viz rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 71 a rozsudek *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii* ze dne 7.7.2011, bod 149.

¹⁰⁸ KING, Hugh. The Extraterritorial Human Rights Obligations of States. *Human Rights Law Review*, 2009, 9:4, s. 522.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 522.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 538.

¹¹¹ Tamtéž, s. 538 a 556.

jurisdikce obsažené v čl. 1 Úmluvy různě, byť v mnoha aspektech se jejich interpretace jurisdikce velmi podobají.

Osobně také s principem teritoriality nesouhlasím a jsem toho názoru, že za primárně teritoriální by jurisdikce v Úmluvě měla být chápána maximálně v tom smyslu, že se na národním teritoriu státu bude nacházet většina osob, kterým smluvní strana musí práva z Úmluvy přiznat. Naopak se mi zamlouvá Bonneliho funkční pojetí jurisdikce, neboť dle mého vystihuje povahu Úmluvy jako lidskoprávní smlouvy. Jinými slovy, aplikace funkčního pojetí by daleko lépe z mého pohledu přispívala k naplnění předmětu a účelu Úmluvy a toto funkční pojetí by také lépe reagovalo na stále více globalizovanější svět a takový výklad jurisdikce by proto byl podle mého názoru i v souladu s interpretací Úmluvy jako žijícího instrumentu. Relevantní skutečností však zůstává, že i v nejnovějších rozhodnutích se jurisdikce stále chápe primárně jako teritoriální s odkazem na běžný význam tohoto pojmu v mezinárodním právu.

3. *Espace juridique* Úmluvy

Po rozhodnutí *Banković* byly vedeny debaty o tom, jestli je aplikace Úmluvy opravdu limitována na právní prostor smluvních stran, nebo tím ESLP chtěl říci něco jiného a jen se nešťastně vyjádřil. Pokud by opravdu ESLP v rozhodnutí *Banković* takto limitoval aplikaci Úmluvy, tak by to v podstatě znamenalo, jak správně upozorňuje E. Kannisová, že by se smluvní strana mohla dopustit bez možného postihu ze strany ESLP jakýchkoliv porušení lidských práv za předpokladu, že by tak činila mimo území smluvních stran.¹¹² Z tohoto důvodu je nutné věnovat argumentu *espace juridique* větší pozornost a analyzovat jeho další působení v rozhodnutích ESLP.

3.1. Rozhodnutí *Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku*

Nejprve považují za nutné upozornit, že *espace juridique* tak jak bylo odůvodněno ESLP v rozhodnutí *Banković* není slučitelné s rozhodnutím *Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku* z roku 1992, ve kterém se skutkový děj tohoto rozhodnutí odehrával na území Andorry, kde se stěžovatelé dopustili ozbrojené loupeže.¹¹³ Stěžovatelé namítali, že bylo porušeno jejich právo na spravedlivý proces garantované čl. 6 Úmluvy, přičemž tvrdili, že za jednání státních orgánů Andorry je odpovědné Španělsko a Francie.¹¹⁴ V tomto rozhodnutí ESLP konstatoval, že pojem jurisdikce není omezen na národní teritorium a rovnou přistoupil k otázce, zda předmětné jednání může být připisováno Francii a Španělsku.¹¹⁵ Z uvedeného postupu ESLP vyplývá, že nepovažoval za podstatné, že se daná událost odehrávala na území nesmluvního státu, tj. Andorry, která zcela zjevně nespadá do *espace juridique* Úmluvy, neboť jak správně konstatují Roxstrom, Gibney a Einarsen, pokud by *espace juridique* bylo důležitým kritériem při rozhodování o extraterritoriální aplikaci Úmluvy, pak by bylo pro ESLP naprosto zbytečné, aby se v tomto rozhodnutí zabýval otázkou přičitatelnosti.¹¹⁶

3.2. Rozhodnutí *Issa proti Turecku* a rozhodnutí *Öcalan proti Turecku*

ESLP v rozhodnutí *Issa* činí jedinou výslovnou zmínku o *espace juridique*, když konstatuje, že dotčení jednotlivci „...by byli v jurisdikci Turecka (a nikoliv Iráku, který není

---

¹¹² Srov. KANNISOVÁ, Eleni. Pulling (Apart) the Triggers of Extraterritorial Jurisdiction. *The University of Western Australia Law Review*, 2015, vol. 40, s. 231.

¹¹³ Rozsudek ve věci *Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku* ze dne 26.6.1992. Stížnost 12747/87, bod 11.

¹¹⁴ Tamtéž, bod 82.

¹¹⁵ Tamtéž, bod 91.

¹¹⁶ ROXSTROM, Erik, GIBNEY, Mark, EINARSEN, Terje. *The NATO Bombing Case (Bankovic Et Al.V. Belgium Et Al.) and the Limits of Western Human Rights Protection*, s. 79.

smluvním státem a zjevně tak nespadá do právního prostoru (*espace juridique*) smluvních států“.¹¹⁷ Lze souhlasit s J. Williamsovou, která z uvedeného dovozuje že citovaná pasáž pouze poukazuje na to, že Irák by zjevně nemohl být odpovědný za porušení Úmluvy, jelikož není smluvní stranou a že se tato citovaná pasáž nevyjadřuje k údajnému regionálnímu charakteru Úmluvy, resp. blíže nespecifikuje jakým způsobem může *espace juridique* ovlivnit extraterritoriální aplikaci Úmluvy.¹¹⁸ Další autoři zastávají názor, že *espace juridique* byl již tímto rozhodnutím překonán.¹¹⁹ S tímto tvrzením však lze také souhlasit, neboť implicitně tato skutečnost z rozhodnutí *Issa* vyplývá, protože případ se skutkově odehrál na území severního Iráku, které by nespadlo do právního prostoru Úmluvy, přesto ESLP připustil, že by jurisdikce Turecka za určitých okolností mohla být založena.¹²⁰ Nicméně výslovná zmínka o překonání *espace juridique* v rozhodnutí není.

Implicitní překonání *espace juridique* vyplývá i z rozhodnutí *Öcalan proti Turecku* z roku 2005, které se skutkově odehrálo v mezinárodním prostoru letiště v Nairobi, kde byl stěžovatel zatčen tureckými bezpečnostními složkami.¹²¹ Jurisdikce Turecka byla v tomto rozhodnutí založena, ale ESLP se opět výslovně *espace juridique* Úmluvy nezabýval. Souhlasím proto s Abdel-Monemem, který z tohoto rozhodnutí vyvozuje, že podle ESLP musí být relevantnější skutečností stupeň výkonu faktické kontroly než to, kde se incident odehrál.¹²²

3.3. Rozhodnutí *Pad proti Turecku*

Dalším důležitým rozhodnutím z pohledu problematiky *espace juridique* je rozhodnutí *Pad proti Turecku* z roku 2007, ve kterém se jednalo o střelbu z helikoptéry se smrtelnými následky, o které nebylo sporu a samotné Turecko tuto skutečnost uznalo.¹²³ Nicméně přesné „místo činu“ bylo mezi Tureckem a stěžovateli předmětem rozporu. Dle Turecka jeho vojenské složky dostaly informaci, že ozbrojená skupina lidí překročila turecko-iránské hranice a již se nacházela 1,5 km od této hranice na území Turecka.¹²⁴ Stěžovatelé naopak tvrdili, že se

¹¹⁷ Rozsudek ve věci *Issa a ostatní proti Turecku*, bod 74.

¹¹⁸ WILLIAMSOVÁ, Joanne. Al Skeini: A Flawed Interpretation of Bankovic, s. 722.

¹¹⁹ ROXSTROM, Erik, GIBNEY, Mark, EINARSEN, Terje. The NATO Bombing Case (Bankovic Et Al.V. Belgium Et Al.) and the Limits of Western Human Rights Protection, s. 130 a

KANNISOVÁ, Eleni. Pulling (Apart) the Triggers of Extraterritorial Jurisdiction, s. 232 a

JAY, Anna. The European Convention on Human Rights and the Black Hole of State Responsibility. *International Law and Politics*, 2014, vol. 47:207, s. 211.

¹²⁰ Rozsudek ve věci *Issa a ostatní proti Turecku*, bod 74.

¹²¹ Rozsudek ve věci *Öcalan proti Turecku* ze dne 12.5.2005. Stížnost 46221/99, bod 91.

¹²² ABDEL-MONEM, Tarik. How Far Do the Lawless Areas of Europe Extend? Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights. *J. Transnational Law & Policy*, 2005, vol. 14:2, s. 195.

¹²³ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Pad a ostatní proti Turecku* ze dne 28.6.2007. Stížnost 60167/00, bod 54.

¹²⁴ Tamtéž, bod 23.

nacházeli v horách zhruba 500 metrů od hranic s Tureckem.¹²⁵ Pokud bychom se na takový skutkový stav rozhodli aplikovat závěry z rozhodnutí *Banković* s tím, že argument *espace juridique* je nadále platný, tak by v první řadě bylo nutné přesně určit, kde se daná událost odehrála a kdyby bylo prokázáno, že se skutečnost odehrála na území Turecka, tak by o jurisdikci Turecka nebylo pochyb a vlastně bychom nemohli hovořit ani o extrateritoriální aplikaci Úmluvy. Kdyby však bylo prokázáno, že k danému jednání skutečně došlo na území Iránu, pak by aplikace Úmluvy nepřicházela v úvahu, když území Iránu je zjevně mimo *espace juridique* Úmluvy, nicméně ESLP se v rozhodnutí *Pad* rozhodl explicitně opustit argument *espace juridique* či minimálně ujasnit, jak to s tímto argumentem ve skutečnosti je. ESLP v tomto rozhodnutí říká, že stát může být odpovědný za porušení Úmluvy i tehdy, pokud se jednotlivci nachází „...na teritoriu jiného státu, které sice nespadá do právního prostoru smluvních států, ale které jsou pod mocí tohoto státu nebo jeho kontrolou skrze jeho státní činitele, kteří působí -ať už právně či protiprávně- na takovém teritoriu“.¹²⁶ Rozhodnutí *Pad* tímto explicitně potvrdilo, že aplikace Úmluvy není omezena na právní prostor smluvních stran.

3.4. Rozhodnutí *Al-Skeini proti Velké Británii*

ESLP se v rozhodnutí *Al-Skeini proti Velké Británii* z roku 2011 vrací navzdory rozhodnutí *Pad* k *espace juridique* s úmyslem více vyjasnit tento argument a v tomto rozhodnutí ESLP říká, že argument *espace juridique* souvisí pouze s vakuem v ochraně lidských práv, které by mohlo vzniknout, kdyby v důsledku okupace smluvní strana Úmluvy nemusela dodržovat Úmluvu na teritoriu jiné smluvní strany.¹²⁷ ESLP dále pokračuje a konstatuje, že toto *a contrario* neznamena, že by aplikace Úmluvy byla omezena na právní prostor smluvních stran.¹²⁸ Je politováníhodné, že takto jasně to ESLP neformuloval již v rozhodnutí *Banković*, ačkoliv se domnívám, že tato interpretace relevantní pasáže rozhodnutí *Banković* je poněkud překrucující, resp. zjednodušující. Na tomto místě je tak opět vhodné připomenout formulaci odůvodnění rozhodnutí *Banković*. ESLP nejprve upozorňuje na esenciálně teritoriální charakter Úmluvy a její primární aplikaci v právním prostoru smluvních stran, a to následně doplňuje tvrzením, že Úmluva nebyla navržena tak, aby se aplikovala na celém světě, přičemž na to ESLP konstatuje, že argument vyhnutí se vakuu v ochraně lidských

---

¹²⁵ Taméž, bod 6.

¹²⁶ Tamtéž, bod 53, ESLP zde konstatuje: „Accordingly, a State may be held accountable for violations of the Convention rights and freedoms of persons who are in the territory of another State which does not necessarily fall within the legal space of the Contracting States, but who are found to be under the former State's authority and control through its agents operating – whether lawfully or unlawfully – in the latter State“.

¹²⁷ Rozsudek ve věci *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii* ze dne 7.7.2011, bod 142.

¹²⁸ Tamtéž, bod 142.

práv byl aplikován pouze v rámci právního prostoru Úmluvy a tuto poslední větu začíná slovem „tudíž“ či „podle toho“.¹²⁹ To znamená, že tato věta o vakuu nutně navazuje na premisu vyslovenou v předchozích větách, a proto osobně vnímám argumentaci v rozhodnutí *Banković* způsobem, že ESLP vymezuje právní prostor Úmluvy a na to pak dodává, že v souladu s tímto, také argument vakua v ochraně lidských práv byl vždy aplikován pouze v rámci právního prostoru Úmluvy.¹³⁰ Z uvedeného podle mého názoru vyplývá, že ESLP v rozhodnutí *Banković* říkal něco jiného než to, co tvrdí ESLP v rozhodnutí *Al-Skeini*.

Milanovic k této problematice uvádí, že kdyby se ESLP skutečně v rozhodnutí *Banković* spokojil s odůvodněním, že ke vzniku vakua nemůže dojít, jelikož oběti leteckých náletů nikdy práv z Úmluvy nepoživaly, tak by to bylo dostačující a nemuselo by se následně diskutovat nad tím, jaký vliv má vlastně *espace juridique* na extraterritoriální aplikaci Úmluvy.¹³¹ Milanovic zároveň připouští, že odůvodnění ESLP v rozhodnutí *Banković* lze číst různými způsoby, přičemž sám se přiklání k nejužší možné interpretaci, která koresponduje s tím, co říká k dané věci ESLP v rozhodnutí *Al-Skeini*, tedy že v rozhodnutí *Banković* pouze odmítl argument stěžovatelů týkající se možného vzniku vakua v ochraně lidských práv.¹³² ESLP v rozhodnutí *Al-Skeini* se však podle mého názoru měl vypořádat i s tím, co měl na mysli, když označil Úmluvu za „*esenciálně regionální*“ nebo když hovořil o tom, že „*Úmluva nebyla navržena tak, aby byla aplikována kdekoliv na světě, a to ani tehdy když se bude jednat o jednání smluvní strany*“.¹³³ Milanovic si je vědom i tohoto a připouští, že ESLP v rozhodnutí *Banković* říká uvedenými citovanými větami daleko více.¹³⁴

3.5. Dílčí závěr

Po rozhodnutích *Issa*, *Öcalan* a zejména *Pad* a *Al-Skeini* není sporu o tom, že *espace juridique* již nelze přičítat relevantní význam, resp. *espace juridique* není způsobilé k tomu, aby

---

¹²⁹ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 80.

¹³⁰ Tamtéž, bod 80. ESLP zde konstatuje: „*In short, the Convention is a multi-lateral treaty operating, subject to Article 56 of the Convention, in an essentially regional context and notably in the legal space (espace juridique) of the Contracting States. The FRY clearly does not fall within this legal space. The Convention was not designed to be applied throughout the world, even in respect of the conduct of Contracting States. Accordingly, the desirability of avoiding a gap or vacuum in human rights' protection has so far been relied on by the Court in favour of establishing jurisdiction only when the territory in question was one that, but for the specific circumstances, would normally be covered by the Convention.*”

¹³¹ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. s. 86.

¹³² MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. s. 85.

¹³³ Rozhodnutí ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 80.

¹³⁴ MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. s. 86.

samo o sobě ovlivnilo možný závěr ESLP co do existence či neexistence jurisdikce smluvní strany za její jednání v zahraničí.

4. Moc a kontrola státních činitelů nad jednotlivcem v rámci osobního modelu jurisdikce

4.1. Komparace čl. 1 Úmluvy a čl. 1 Ženevských úmluv

Před samotným rozbořem rozhodnutí ESLP považují za nutné poukázat na to, proč se Úmluva nemůže aplikovat za jakýchkoliv okolností, a je proto nutné mít stanovené podmínky pro její aplikaci. V této souvislosti bylo v minulosti poukazováno na znění čl. 1 Ženevských úmluv z roku 1949, který stanoví, že „*Vysoké smluvní strany se zavazují, že za všech okolností budou zachovávat tento Protokol a zajistí jeho zachování.*“¹³⁵ Toto znění čl. 1 Ženevských úmluv zmiňuje ESLP například v rozhodnutí *Banković*, přičemž provedenou komparací znění čl. 1 v Úmluvě a toho v Ženevských úmluvách dovedl, že pokud by tvůrci Úmluvy zamýšleli poskytnout široký, v podstatě neomezený prostor pro aplikaci Úmluvy, pak by se čl. 1 Úmluvy svým zněním podobal čl. 1 obsaženému v Ženevských úmluvách.¹³⁶ Nelze rozporovat, že čl. 1 Ženevských úmluv je již na první pohled svou formulací zjevně odlišný od znění čl. 1 Úmluvy,¹³⁷ když k aplikaci Ženevských úmluv nevyžaduje naplnění žádných speciálních podmínek, jako je například již zmíněná podmínka jurisdikce obsažená v čl. 1 Úmluvy. Uvedenou krátkou komparací jsem chtěl poukázat, že Úmluva vzhledem ke znění jejího čl. 1 nemůže být aplikována za jakýchkoliv okolností, neboť již samotná díkce čl. 1 Úmluvy takovou interpretaci nepodporuje a při interpretaci smluv mimo jiné platí, že každé slovo má sloužit určitému účelu, jinak by bylo ze znění daného článku vynecháno, tudíž jurisdikci nelze interpretovat tak, aby se stala obsoletní.¹³⁸

4.2. Vymezení aplikovatelných principů v rámci podmínky „moci a kontroly státních činitelů“ v rozhodnutí *Al-Skeini proti Velké Británii* z roku 2011

4.2.1. Úvod

ESLP v rozhodnutí *Al-Skeini* shrnuje podmínky vyplývající z jeho judikatury, které je nutné (alternativně) naplnit k tomu, aby o státu jednajícím na území cizího státu mohl být vysloven závěr, že osoby, které svým jednáním negativně zasáhl, byly v jeho jurisdikci pro

---

¹³⁵ Čl. 1 Ženevských úmluv na ochranu obětí války ze dne 12.8.1949 (publikováno č. 65/1954 Sb.).

¹³⁶ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 75.

¹³⁷ Čl. 1 Úmluvy zní: „*Vysoké smluvní strany přiznávají každému, kdo podléhá jejich jurisdikci, práva a svobody uvedené v Hlavě I této Úmluvy.*“

¹³⁸ DUTTWILER, Michael. Authority, Control and jurisdiction in the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights, s. 155.

účely čl. 1 Úmluvy. Na toto rozhodnutí bude v této kapitole při analýze jednotlivých rozhodnutí ESLP často odkazováno, a to i z toho důvodu, že v současné době rozhodnutí *Al-Skeini* spolu s rozhodnutím *Banković* představuje vedoucí autoritu.

S ohledem na výše uvedené jsem se rozhodl nejdříve vymezit, jaké podmínky a principy ESLP v rozhodnutí *Al-Skeini* zahrnul do osobního modelu jurisdikce. Samotný skutkový stav včetně závěru ESLP ohledně založení jurisdikce v rozhodnutí *Al-Skeini* analyzuji v příslušné části diplomové práce.

4.2.2. Princip teritoriality

ESLP na prvním místě zdůrazňuje správnost závěru v rozhodnutí *Banković* a potvrzuje, že i nadále je princip teritoriality platný, což znamená, že pouze za výjimečných okolností bude mít jednání státu mimo jeho území za následek vznik jurisdikce ve smyslu čl. 1 Úmluvy, přičemž zdali je splněna podmínka výjimečné okolností se musí určit s ohledem na konkrétní fakta daného případu.¹³⁹ Z uvedeného vyplývá, že si je ESLP patrně vědom toho, že jeho rozhodnutí netvoří příliš konzistentní celek a implicitně toto akceptuje, když říká, že každý případ je nutné posuzovat zvláště, tedy *ad hoc*.

4.2.3. Moc a kontrola státních činitelů

ESLP nejdříve obecně připouští, že z jeho dřívějších rozhodnutí vyplývá, že výjimkou z principu teritoriality jsou situace, ve kterých jednání státních činitelů má určitý efekt mimo jeho teritorium a odkazuje na rozhodnutí *Drozd a Janousek proti Francii* a *Loizidou proti Turecku*.¹⁴⁰ ESLP však tímto odkazem a tvrzením trochu zavádí, protože jak jsem poukázal již v předchozí kapitole, princip teritoriality se poprvé objevil až v rozhodnutí *Banković*, a proto je poněkud nepřesné argumentovat tím, že závěry z citovaných rozhodnutí představují výjimku z principu teritoriality, jelikož obě rozhodnutí byly vydány před rozhodnutím *Banković*, a tudíž ani v jednom z rozhodnutí princip teritoriality nebyl aplikován. Navíc v době vydání obou rozhodnutí nebylo teritorium státu vnímáno jako možná překážka, která by mohla zabránit založení jurisdikce státu, neboť obě zmíněná rozhodnutí vychází z toho, resp. jejich základní premisou je, že jurisdikce není omezena na národní teritorium státu.¹⁴¹

---

¹³⁹ Rozsudek ve věci *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii*, bod 131-133.

¹⁴⁰ Tamtéž, bod 133.

¹⁴¹ Rozsudek ve věci *Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku*, bod 91, Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Loizidou proti Turecku* ze dne 23.3.1995, bod 62.

Výše uvedený obecný princip ESLP označil za příliš široký a rozhodl se, že je nutné podrobněji identifikovat aplikovatelné principy v rámci osobního modelu jurisdikce.¹⁴² Na prvním místě do moci a kontroly státních činitelů ESLP řadí jednání diplomatů a konzulárních úředníků, kteří vykonávají moc a kontrolu nad jednotlivci.¹⁴³ Na druhém místě ESLP hovoří o situacích, ve kterých stát A vykonává na území státu B všechny nebo jen některé prvky veřejné moci místo státu B.¹⁴⁴ Za takové situace, pokud jsou určité porušení Úmluvy přičitatelné státním činitelům cizího státu, a nikoliv státním činitelům domovského státu, může být založena jurisdikce tohoto cizího státu.¹⁴⁵ Jako příklad ESLP uvádí situace, kdy určité výkonné či soudní funkce nebudou vykonávat státní příslušníci dané země, nýbrž osoby cizí státní příslušnosti.¹⁴⁶ Jako poslední situace, které spadají do moci a kontroly státních činitelů, ESLP řadí použití síly státními činiteli. Použití síly však nebude mít vždy za následek založení jurisdikce, nýbrž pouze za určitých okolností.¹⁴⁷ Bude se jednat především o situace, kdy dotčená osoba bude předána do rukou státních činitelů, či státní činitelé budou mít dotčenou osobu v zajetí, nebo ji umístí do detenčního zařízení. Jak dále ESLP poznamenává, pokud je osoba držena v detenčním zařízení, na lodi nebo i v letadle, nad kterým státní činitelé vykonávají moc a exkluzivní kontrolu, není rozhodující okolností pouhý výkon kontroly nad dotčenými objekty, ve kterých jsou dotčené osoby drženy, nýbrž moc a kontrola nad dotčenou osobu.¹⁴⁸ Mám za to, že i když kontrola nad uvedenými objekty není sama o sobě rozhodující, tak se bude nepochybně jednat o silnou indicii toho, že stát kontrolující uvedené objekty bude mít jednotlivce zde umístěné i ve své jurisdikci.

Je nutné zdůraznit, že použití síly samo o sobě netvoří samostatnou podmínku, ve které by k založení jurisdikce stačilo kladně odpovědět na otázku, zdali určitý akt státního činitele lze charakterizovat jako použití síly. Použití síly státními činiteli může mít za následek vznik

---

¹⁴² Rozsudek ve věci *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii*, bod 133.

¹⁴³ Tamtéž, bod 134.

¹⁴⁴ Tamtéž, bod 135.

¹⁴⁵ Tamtéž, bod 135, ESLP zde konstatuje: „*Secondly, the Court has recognised the exercise of extra-territorial jurisdiction by a Contracting State when, through the consent, invitation or acquiescence of the Government of that territory, it exercises all or some of the public powers normally to be exercised by that Government (Banković, cited above, § 71). Thus where, in accordance with custom, treaty or other agreement, authorities of the Contracting State carry out executive or judicial functions on the territory of another State, the Contracting State may be responsible for breaches of the Convention thereby incurred, as long as the acts in question are attributable to it rather than to the territorial State.*“.

¹⁴⁶ Tamtéž, bod 135.

¹⁴⁷ Tamtéž, bod 135, ESLP zde konstatuje: „*In addition, the Court's case-law demonstrates that, in certain circumstances, the use of force by a State's agents operating outside its territory may bring the individual thereby brought under the control of the State's authorities into the State's Article 1 jurisdiction.*“.

¹⁴⁸ Tamtéž, bod 136, ESLP zde konstatuje: „*The Court does not consider that jurisdiction in the above cases arose solely from the control exercised by the Contracting State over the buildings, aircraft or ship in which the individuals were held. What is decisive in such cases is the exercise of physical power and control over the person in question.*“.

jurisdikce pouze tehdy, pokud takové použití síly bude naplňovat znak moci a kontroly státních činitelů. Ze znění celé pasáže týkající se použití síly státními činiteli mi vyplývá, že ESLP klade důraz na výkon moci a kontroly nad dotčenou osobou. Dovození proto, že ani po rozhodnutí *Al-Skeini* nebude postačovat k založení jurisdikce pouhé tvrzení, že jednotlivec byl smluvní stranou negativně zasažen na svých právech garantovaných Úmluvou.

Upozornit je potřeba i na to, že shrnutí osobního modelu jurisdikce provedené v rozhodnutí *Al-Skeini*, resp. podmínky moci a kontroly státních činitelů není zcela kompletní. Některá rozhodnutí, která budou v následující kapitole popsána, byla v rozhodnutí *Al-Skeini* vynechána, resp. nejsou ve výčtu vůbec uvedena.¹⁴⁹ Do jisté míry je zajímavé a zároveň politováníhodné, že se jedná o rozhodnutí, kde byla primární skutkovou okolností střelba z blízké vzdálenosti.

4.3. Jednání diplomatů a konzulárních úředníků

4.3.1. Rozhodnutí *X proti Německu* z roku 1965

K tomu, že činy diplomatů a konzulárních úředníků mohou vyvolávat extraterritoriální aplikaci Úmluvy se Komise vyjádřila již v rozhodnutí *X proti Německu*. V tomto rozhodnutí Komise vychází z toho, že občané žijící v zahraničí zůstávají v určitých ohledech v jurisdikci svého státu, například v souvislosti s výkonem povinností diplomatů a konzulárních úředníků.¹⁵⁰

4.3.2. Rozhodnutí *Kypr proti Turecku* z roku 1975 a Rozhodnutí *W.M. proti Dánsku* z roku 1992

Uvedené rozhodnutí *X proti Německu* lze doplnit rozhodnutím *Kypr proti Turecku*, kde je řečeno, že jelikož diplomaté a konzulární úředníci zůstávají pod jurisdikcí vysílajícího státu má to za následek mimo jiné i to, že všechny osoby, které se ocitnou pod výkonem moci diplomatů nebo konzulárních úředníků se ocitají zároveň i v jurisdikci daného státu.¹⁵¹ Shodná argumentace je uvedena v rozhodnutí *W.M. proti Dánsku*.¹⁵² Rozhodnutí *X proti Německu* se

---

¹⁴⁹ Jedná se o rozhodnutí *Isaak, Solomou, Andreou*.

¹⁵⁰ Rozhodnutí ve věci *X proti Německu* ze dne 25.09.1965, stížnost č. 1611/62, s. 168.

¹⁵¹ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Kypr proti Turecku* ze dne 26.5.1975, bod II. 8, s. 136. Komise zde konstatuje: „*The Commission further observes that nationals of a State, including registered ships and aircrafts, are partly within its jurisdiction wherever they may be, and that authorised agents of a State, including diplomatic or consular agents and armed forces, not only remain under its jurisdiction when abroad but bring any other persons or property "within the jurisdiction" of that State, to the extent that they exercise authority over such persons or property.*“.

¹⁵² Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *W.M. proti Dánsku* ze dne 14.10.1992. Stížnost 17392/90, bod 1. V originále komise říká: „*It is clear, in this respect, from the constant jurisprudence of the Commission that authorised agents*

výslovně týká založení jurisdikce státu ve vztahu k právním povinnostem diplomatů a konzulárních úředníků vůči svým občanům, přičemž jiné možné varianty založení jurisdikce v souvislosti s výkonem funkce diplomata a konzulárního úředníka toto rozhodnutí explicitně neřeší. Rozhodnutí *Kypr proti Turecku* a *W.M. proti Dánsku* v tomto směru výslovně doplňují, že jurisdikce určitého státu může být založena bez ohledu na občanství stěžovatele, resp. že diplomat či konzulární úředník, jehož jednání bude napadáno, nemusí být ze stejné země jako stěžovatel.¹⁵³

King tvrdí, že rozhodnutí *Kypr proti Turecku*¹⁵⁴ je možné číst způsobem, podle kterého postačí k založení jurisdikce skutečnost, že stěžovatel byl negativně zasažen jednáním diplomata či konzulárního úředníka.¹⁵⁵ Toto své tvrzení zakládá o část rozhodnutí, kde Komise říká, že „pokud jsou takové osoby či majetek zasažen jejich jednáním či opomenutím, odpovědnost státu je dána.“¹⁵⁶ King argumentuje, že ačkoliv se výslovně daná věta týká odpovědnosti státu, musí se citovaná pasáž implicitně vztahovat i na jurisdikci státu.¹⁵⁷ Domnívám se však, že výše citovaná věta musí být čtena v souvislosti s větou předcházející, která nám definuje spojení „takové osoby“, jež je uvedeno ve výše citované větě. Komise v této předcházející větě říká, že „...vnášejí ostatní osoby nebo majetek do jurisdikce státu do té míry, do jaké vykonávají moc nad takovými osobami či majetkem.“¹⁵⁸ Z tohoto mi osobně vyplývá, že „takovými osobami“ ve smyslu prvně citované věty v tomto odstavci se rozumí osoby, které jsou v moci státních činitelů. Jinými slovy, nebude samo o sobě dostačující, pokud diplomat či konzulární úředník pouze negativně zasáhne do práv stěžovatele, nýbrž bude potřeba aby nad ním vykonával nejprve i moc, a pokud za takové situace budou negativně zasaženi, může být dána odpovědnost smluvní strany. Kingova interpretace těchto rozhodnutí se v následujících rozhodnutích nepotvrdila, zejména pak v rozhodnutí *Al-Skeini* je výslovně řečeno, že v souvislosti s jednáním diplomatů a konzulů je pro založení jurisdikce nutné, aby vykonávali moc a kontrolu nad jednotlivcem, přičemž výslovně odkazuje i na rozhodnutí *Kypr proti*

---

of a State, including diplomatic or consular agents, bring other persons or property within the jurisdiction of that State to the extent that they exercise authority over such persons or property.”.

¹⁵³ Dikce „bring any other persons“ v rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Kypr proti Turecku*, bod II. 8, s. 136.

¹⁵⁴ King sice opírá své tvrzení o rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Kypr proti Turecku*, nicméně uvedené lze vztáhnout i na rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *W.M. proti Dánsku* ze dne 14.10.1992, neboť argumentace Komise je v této souvislosti shodná.

¹⁵⁵ KING Hugh. *The Extraterritorial Human Rights Obligations of States*, s. 530.

¹⁵⁶ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *W.M. proti Dánsku*, bod 1. Zde Komise konstatuje: „In so far as they affect such persons or property by their acts or omissions, the responsibility of the State is engaged“.

¹⁵⁷ KING Hugh. *The Extraterritorial Human Rights Obligations of States*, s. 530.

¹⁵⁸ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *W.M. proti Dánsku*, bod 1. Komise zde konstatuje: „...bring other persons or property within the jurisdiction of that State to the extent that they exercise authority over such persons or property.”.

Turecku a W.M. proti Dánsku.¹⁵⁹ Z tohoto mimo jiné implicitně vyplývá, že ESLP neinterpretuje tyto rozhodnutí tak, že k založení jurisdikce postačí pouhý negativní zásah do práv stěžovatele.

4.4. Moc a kontrola státních činitelů v případech zatčení, vazby a detence

4.4.1. Rozhodnutí *Sánchez Ramirez proti Francii z roku 1996*

V tomto případě stěžovatel namítal, že byl neoprávněně zbaven svobody francouzskými státními činiteli na území Súdánu.¹⁶⁰ Súdánští státní činitelé předali stěžovatele francouzským státním činitelům, kteří ho pomocí francouzského vojenského letadla přemístili na území Francie.¹⁶¹ V tomto rozhodnutí Komise dokonce hovoří o přesném okamžiku založení jurisdikce, když zde říká, že „od toho okamžiku, kdy byl předán policistům byl stěžovatel efektivně v moci státu, a proto i v jurisdikci Francie.“¹⁶² Komise dodává, že i když k předání došlo na území Súdánu, včetně výkonu moci nad stěžovatelem, mělo to za následek založení jurisdikce Francie již od výše uvedeného okamžiku.¹⁶³

4.4.2. Rozhodnutí *Issa proti Turecku z roku 2004*

V tomto případě stěžovatelé namítali protizákonné zatčení, detenci a následné zabití jejich příbuzných, čehož se měli údajně dopustit turečtí vojáci.¹⁶⁴ Na jaře roku 1995 probíhaly na území severního Iráku vojenské operace tureckých ozbrojených složek, Turecko ale odmítlo, že by se její ozbrojené složky nacházely poblíž vesnice, kde se měl celý incident odehrát.¹⁶⁵ ESLP v tomto rozhodnutí potvrdil, že výkon moci a kontroly státu skrze státní činitele má za následek vznik jurisdikce¹⁶⁶ a na podporu svého tvrzení odkazuje na rozhodnutí *Sánchez Ramirez proti Francii* a *W.M. proti Dánsku*, přičemž zároveň zdůrazňuje, že není překážkou k založení jurisdikce skutečnost, že státní činitelé jednají protiprávně.¹⁶⁷ Potvrzení platnosti osobního modelu jurisdikce je významné, jelikož ESLP v rozhodnutí *Banković* hovoří pouze

---

¹⁵⁹ Rozsudek ve věci *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii*, bod 134.

¹⁶⁰ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Illich Sánchez Ramirez proti Francii* ze dne 24.6.1996. Stížnost 28780/95, s. 161.

¹⁶¹ Tamtéž s. 161.

¹⁶² Tamtéž s. 160. Komise zde konstatuje: „...from the time of being handed over to those officers, the applicant was effectively under the authority, and therefore the jurisdiction, of France, even if this authority was, in the circumstances, being exercised abroad”.

¹⁶³ Tamtéž, s. 161.

¹⁶⁴ Rozsudek ve věci *Issa a ostatní proti Turecku*, bod 4.

¹⁶⁵ Tamtéž, bod 76.

¹⁶⁶ HARRIS, David John a kol. *Law of the European Convention on Human Rights*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2009. s. 806.

¹⁶⁷ Tamtéž, bod 71.

o teritoriálním modelu jurisdikce a možný osobní model jurisdikce úplně opomenul, resp. se k němu nevyjádřil. Dále ESLP vůbec poprvé k osobnímu modelu jurisdikce a k moci a kontrole státních činitelů nad jednotlivcem dodává, že jurisdikce v takových případech musí být založena z toho důvodu, že „*Úmluva nemůže být interpretována způsobem, který umožní státu spáchat porušení Úmluvy na teritoriu jiného státu, které by však nemohl spáchat na svém vlastním teritoriu.*“¹⁶⁸ Kannisová v souvislosti s tímto odůvodněním zastává názor, že by na základě tohoto bylo možné argumentovat, že ESLP implicitně říká, že jurisdikci státu může založit jakýkoliv jeho akt, který má za následek porušení práv plynoucích z Úmluvy.¹⁶⁹ Millerova argumentuje podobně a tvrdí, že toto rozhodnutí vyvrací princip teritoriality, následkem čehož bude smluvní strana vázaná Úmluvou kdekoliv bude jednat.¹⁷⁰ Na první pohled se opravdu může zdát, že se tímto směrem ESLP chtěl ubírat, domnívám se však, že tomu tak není, protože je nutné si uvědomit, že výše citovaná pasáž z rozhodnutí *Issa* se váže pouze k odůvodnění toho, proč i moc a kontrola státního činitele nad jednotlivcem má za následek založení jurisdikce.¹⁷¹ Jinými slovy, ačkoliv se může zdát, že ESLP tímto zamýšlel poskytnout ochranu všem jednotlivcům, kteří budou negativně zasaženi na svých právech jakýmkoliv aktem smluvní strany, bude ESLP i nadále požadovat naplnění kritéria moci a kontroly státních činitelů nad jednotlivcem, resp. uvedeným odůvodněním ESLP nenahrazuje toto kritérium. Stěžovatelům tedy nebude stačit pouhá argumentace, že pokud by určitý stát učinil daný akt na vlastním teritoriu, znamenalo by to porušení práva z Úmluvy. Uvedené podporuje i to, že ESLP se v rozhodnutí *Al-Skeini* vrací k rozhodnutí *Issa* a dodává, že z tohoto rozhodnutí implicitně vyplývá, že zatčení a detence obětí by měly za následek založení jurisdikce, byť by k detenci došlo i v jeskyni.¹⁷² S takovýmto závěrem lze souhlasit, nicméně ESLP již nehovoří o tom, že by s ohledem na výše citovanou pasáž rozhodnutí *Issa* bylo opravdu možné založit jurisdikci pouze na základě skutečnosti, že osoba byla negativně zasažena na svých právech jednáním státu, resp. že by se pouhá skutečnost, že dané jednání by představovalo porušení Úmluvy v případě, že by se tohoto jednání stát dopustil na vlastním teritoriu rovnala výkonu moci a kontroly státních činitelů. Vcelku podobný názor jako Kannisová zastává A. Stewart, který říká, že rozhodnutí naznačuje, že stát nemůže popírat

---

¹⁶⁸ Tamtéž, bod 71. ESLP zde konstatuje: „...*Convention cannot be interpreted so as to allow a State party to perpetrate violations of the Convention on the territory of another State, which it could not perpetrate on its own territory*”.

¹⁶⁹ KANNISOVÁ, Eleni. *Pulling (Apart) the Triggers of Extraterritorial Jurisdiction*. s. 235.

¹⁷⁰ MILLEROVÁ, Sarah. Revisiting Extraterritorial Jurisdiction: A Territorial Justification for Extraterritorial Jurisdiction under the European Convention. *The European Journal of International Law*, 2009, Vol. 20, no. 4. s. 1228.

¹⁷¹ Srov. Rozhodnutí ve věci *Issa a ostatní proti Turecku*, bod 71.

¹⁷² Rozsudek ve věci *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii*, bod 136.

existenci jurisdikce nad osobou, jejíž práva plynoucí z Úmluvy má pod kontrolou, resp. může tato práva jednotlivce dodržet, ale i porušit.¹⁷³ Ačkoliv by se mohlo jednat o vhodný přístup ESLP k otázce jurisdikce, ani tato interpretace rozhodnutí *Issa* se v následujících rozhodnutích ESLP neukázala být pravdivá, resp. ESLP na základě takové úvahy nezakládá jurisdikci států ve svých rozhodnutích.

4.4.3. Rozhodnutí *Öcalan proti Turecku* z roku 2005

V tomto případě byl stěžovatel keňskými státními činiteli dopraven do letadla, které se nacházelo v mezinárodní tranzitní zóně letiště v Nairobi. V tomto letadle na něj však čekali turečtí státní činitelé, kterými byl následně stěžovatel zatčen.¹⁷⁴ ESLP sice konstatuje, že státní činitelé Turecka na stěžovatele čekali v letadle registrovaném v Turecku, nicméně tato skutečnost byla v tomto případě irrelevantní pro posouzení existence jurisdikce, neboť ESLP svůj závěr o existenci jurisdikce Turecka opřel o provedené zatčení.¹⁷⁵ V rozhodnutí *Öcalan proti Turecku* ESLP říká, že jurisdikce Turecka nad stěžovatelem vznikla okamžikem, kdy stěžovatel byl předán keňskými státními činiteli těm tureckým, a to z toho důvodu, že po tomto okamžiku se stěžovatel nacházel pod efektivní tureckou mocí, a proto musel být i v její jurisdikci.¹⁷⁶ Rozhodnutí *Öcalan proti Turecku* je plně v souladu s rozhodnutím *Sánchez Ramirez*.

4.4.4. Rozhodnutí *Hussein proti Albánii a ostatním* z roku 2006

Případ detence řešil ESLP i v rozhodnutí *Hussein proti Albánii a ostatním*. Stěžovatel napadal mimo jiné na své zatčení a detenci, přičemž tvrdil, že byl v jurisdikci smluvních stran, protože byl pod jejich přímou mocí a kontrolou.¹⁷⁷ Stížnost však byla zamítnuta, neboť ESLP došel k závěru, že stěžovatel neprokázal, že kterákoliv ze smluvních stran dle stížnosti byla zapojena do jeho zatčení a detence, protože stížnosti napadané jednání podnikly ozbrojené složky USA a skutečnost, že smluvní strany vytvořily koalici z USA sama o sobě neznamenal, že stěžovatel automaticky spadal do jejich jurisdikce.¹⁷⁸ Toto ESLP odůvodňuje tím, že opačný

---

¹⁷³ STEWART, Alastair. Back to the Drawing Board: Al-Skeini v. UK and the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights. *UCL HUMAN RIGHTS REVIEW*, 2011, vol. 4, s. 118.

¹⁷⁴ Rozsudek ve věci *Öcalan proti Turecku*, bod 91.

¹⁷⁵ Tamtéž, bod 91.

¹⁷⁶ Tamtéž, bod 91. ESLP zde konstatuje: „It is common ground that, directly after being handed over to the Turkish officials by the Kenyan officials, the applicant was effectively under Turkish authority and therefore within the “jurisdiction” of that State for the purposes of Article 1 of the Convention, even though in this instance Turkey exercised its authority outside its territory.”.

¹⁷⁷ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Hussein proti Albánii a ostatním* ze dne 14.3.2006. Stížnost 23276/04, s. 3.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 4.

závěr nemá oporu v předchozích rozhodnutích a stěžovatel neargumentoval rovněž žádným principem mezinárodního práva, který by potvrzoval jeho závěr.¹⁷⁹

4.4.5. Rozhodnutí *Al-Saadoon proti Velké Británii z roku 2011*

Stěžovatelé se v tomto případě nacházeli na území Iráku, kde byli nejdříve drženi v zařízení vedeném americkými ozbrojenými složkami a následně byli postupně umístěni do dvou detenčních zařízení vedených Velkou Británií.¹⁸⁰ ESLP se zde zabýval otázkou, zda výkon *de facto* kontroly nad detenčním zařízením je způsobilý k založení jurisdikce státu, či zda je nutné, aby stát měl nad výkonem kontroly takového zařízení i právní titul, a to z toho důvodu, že Velká Británie neměla nad dotčenými detenčními zařízeními právní titul a její výkon kontroly tak byl pouze *de facto*, resp. stěžovatelé zde byli drženi pouze na základě pohrůžky použití síly.¹⁸¹ *De facto* kontrola se až po několika měsících reflektovala i v právu a byla tak přeměněna na kontrolu *de iure*.¹⁸² ESLP ve svém odůvodnění uvádí, že jurisdikce Velké Británie byla založena i přes to, že kontrola *de iure* byla založena později, neboť výkon *de facto* kontroly byl „*totální a exkluzivní*“.¹⁸³ Na první pohled se může zdát, že ESLP ve své podstatě tímto rozhodnutím zavedl novou okolnost mající za vznik jurisdikci státu, která spočívá v kontrole nad budovami.¹⁸⁴ V předchozích rozhodnutích ESLP týkajících se případů detence byla jurisdikce založená na základě tvrzení, podle kterého se detence osoby rovná výkonu moci a kontroly státních činitelů nad takovou osobou, tedy na základě výkonu moci a kontroly, nikoliv však na základě kontroly budovy, ve které by snad taková osoba byla držena. Toto rozhodnutí se svým odůvodněním proto opravdu od ostatních odlišuje a lze konstatovat, že odůvodnění ESLP je v tomto ohledu nešťastné a bylo by patrně vhodnější, kdyby ESLP výslovně doplnil, že jurisdikce Velké Británie byla založena především proto, že státní činitelé Velké Británie kromě kontroly nad daným detenčním zařízením vykonávali i moc a kontrolu nad stěžovateli. Nicméně podle mého názoru tato skutečnost z daného rozhodnutí dostatečně vyplývá implicitně, když je výslovně v jiné části rozhodnutí řečeno, že to byli právě britští vojáci, kteří drželi stěžovatele v detenčním zařízení pod pohrůžkou použití síly, z čehož lze dovodit, že vykonávali i onu moc a kontrolu přímo nad stěžovateli a ne pouze kontrolu nad

---

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 4.

¹⁸⁰ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Al-Saadoon a Mufdhi proti Velké Británii*, bod 25.

¹⁸¹ Tamtéž, bod 87.

¹⁸² Tamtéž, bod 87-88.

¹⁸³ Tamtéž, bod 87. ESLP zde konstatuje: „*The Court considers that, given the total and exclusive de facto, and subsequently also de jure, control exercised by the United Kingdom authorities over the premises in question, the individuals detained there, including the applicants, were within the United Kingdom's jurisdiction*“.

¹⁸⁴ MILANOVIĆ, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. s. 133-134, 159, 171.

detenčním zařízením.¹⁸⁵ To, že ESLP nezamýšlel vytvořit novou podmínku pro založení jurisdikce státu podle mého názoru vyplývá také z rozhodnutí *Al-Skeini*, kde ESLP upřesňuje, že v případech držení, resp. detence osob v detenčních zařízeních či vězeních je rozhodujícím kritériem moc či kontrola nad danou osobou a kontrola nad těmito budovami není rozhodujícím kritériem.¹⁸⁶ Rozhodnutí *Al-Saadoon* proto musí být mimo jiné čteno ve spojení s rozhodnutím *Al-Skeini*.

4.4.6. Rozhodnutí *Al-Jedda proti Velké Británii* z roku 2011

Dalším případem detence se ESLP zabýval v rozhodnutí *Al-Jedda proti Velké Británii*, kde také nebylo ze strany ESLP rozporováno, že by detence nebyla dostatečně výjimečnou okolností pro extraterritoriální aplikaci Úmluvy. Al-Jedda byl zatčen americkými vojáky 10. října 2004 v Bagdádu a následně byl vzat do detenčního zařízení v Basře, které řídila Velká Británie,¹⁸⁷ přičemž v tomto detenčním zařízení byl držen až do 30. 12. 2007.¹⁸⁸ V tomto rozhodnutí ESLP dochází k závěru, že Velká Británie exkluzivně kontrolovala skrze své ozbrojené složky detenční zařízení v Basře.¹⁸⁹ Na rozdíl od rozhodnutí *Al-Saadoon* však jurisdikce nebyla založena explicitně pouze z důvodu exkluzivní kontroly nad detenčním zařízením, ale z důvodu výkonu moci a kontroly nad stěžovatelem.¹⁹⁰ Lze proto konstatovat, že se ESLP vyvaroval své nedůslednosti při odůvodnění jurisdikce v rozhodnutí *Al-Saadoon* a v tomto rozhodnutí již precizněji říká, že stěžovatel byl v moci a kontrole vojáků Velké Británie, když byl držen v dotčeném detenčním zařízení.¹⁹¹

4.4.7. Dílčí závěr

Podrobnou analýzou jednotlivých rozhodnutí docházím ke stejnému závěru jako D. R. D'Ambrosio, tedy že ESLP přistupuje jednotně k otázce existence jurisdikce smluvních stran v případech, ve kterých primární skutkovou okolností je zatčení, vazba či detence jednotlivce.¹⁹² Jak vyplývá z těchto rozhodnutí, stěžovatel je v takových situacích vcelku

---

¹⁸⁵ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Al-Saadoon a Mufdhi proti Velké Británii*, bod 87.

¹⁸⁶ Rozsudek ve věci *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii*, bod 136.

¹⁸⁷ Rozsudek ve věci *Al-Jedda proti Velké Británii* ze dne 7.7.2011. Stížnost 27021/08, bod 10.

¹⁸⁸ Tamtéž, bod 10.

¹⁸⁹ Tamtéž, bod 77-85.

¹⁹⁰ Tamtéž, bod 85.

¹⁹¹ Tamtéž. ESLP zde konstatuje: „*The internment took place within a detention facility in Basra City, controlled exclusively by British forces, and the applicant was therefore within the authority and control of the United Kingdom throughout*“.

¹⁹² Srov. D'AMBROSIO, Dario Rossi. The Human Rights of the Other - Law, Philosophy and Complications in the Extra-Territorial Application of the ECHR. *SOAS Law Journal*, 2015, vol. 2, issue 1, s. 12.

jednoznačně v moci a kontrole státních činitelů daného státu, a tudíž je v těchto případech naplněna podmínka existence jurisdikce smluvní strany a extraterritoriální aplikaci Úmluvy tak nebrání překážka její neexistence. V těchto typech případů se ESLP zajímá pouze o existenci faktického vztahu mezi státem a jednotlivcem a možné argumenty států, že jurisdikce nebyla založena z důvodu nedostatku právního titulu nebo z důvodu místa odehrání celé události jsou absolutně irrelevantní, tedy i možný obranný argument státu ohledně nutnosti aplikace principu teritoriality by byl zjevně neúspěšný. Rozhodovací činnost ESLP v těchto typech případu lze shledávat jedinečně jako pozitivní a správnou, neboť neshledávám žádný důvod k neaplikování Úmluvy v těchto typech případů.

4.5. Moc a kontrola státu státních činitelů nad jednotlivcem v případech nezahrnujících vazbu, detenci a zatčení

4.5.1. Rozhodnutí *Kypr proti Turecku* z roku 1975

Podmínka výkonu moci a kontroly státních činitelů nad jednotlivcem se objevila i v řadě případů, ve kterých se skutkový děj odehrával na území Kypru v souvislosti s Tureckou okupací. Prvním takovým případem bylo rozhodnutí *Kypr proti Turecku* z roku 1975. V tomto rozhodnutí Komise říká, že smluvní strana má povinnost přiznat práva z Úmluvy všem osobám, bez ohledu na to, kde se nalézají, pokud se tyto osoby ocitnou pod její mocí.¹⁹³ Komise však už nenaznačuje, jaký faktický vztah mezi vojákem a případným stěžovatelem musí být dán, aby to mělo za následek založení jurisdikce státu. Případná zákonnost pobytu vojáků na území Kypru je bezvýznamná, protože Komise v tomto rozhodnutí mluví pouze o faktických okolnostech a lze tak usuzovat, že pouze ony jsou rozhodující.¹⁹⁴ Duttwiler také z rozhodnutí dovozuje, že jsou rozhodující faktické okolnosti případu, přičemž takový závěr schvaluje a zároveň dodává, že ESLP by neměl brát vůbec v potaz případnou legitimnost jednání státu, resp. zdali jednání státu mělo v daném případě oporu v právu.¹⁹⁵

---

¹⁹³ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Kypr proti Turecku*, bod II 8, s. 136. Komise zde konstatuje: „*It is clear from the language, in particular of the French text, and the object of this Article, and from the purpose of the Convention as a whole, that the High Contracting Parties are bound to secure the said rights and freedoms to all persons under their actual authority and responsibility, whether that authority is exercised within their own territory or abroad.*”.

¹⁹⁴ Tamtéž, bod II 8, s. 136.

¹⁹⁵ DUTTWILER, Michael. Authority, Control and jurisdiction in the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights, s. 142.

4.5.2. Rozhodnutí Isaak proti Turecku z roku 2006

Roku 1996 probíhala na Kypru demonstrace proti turecké okupaci, kde jedním z demonstrantů byl i Anastassios Isaak, jehož pozůstalá rodina podala po demonstraci stížnost k ESLP.¹⁹⁶ Předmětná demonstrace na Kypru vyústila mimo jiné ve smrtelné zranění Anastassiose Isaaka, ke kterému došlo v neutrální zóně OSN, když Anastassios Isaak spolu dalšími byl obklíčen zhruba 15 až 20 osobami, mezi kterými byli i příslušníci policie.¹⁹⁷ ESLP si byl vědom skutečnosti, že k danému jednání došlo v neutrální zóně OSN a konstatoval, že Isaak byl v moci a efektivní kontrole Turecka skrze jeho státní činitele, jelikož bylo prokázáno, že policisté se aktivně zapojili do bití Anastassiose Isaaka.¹⁹⁸ Jak uvádí Duttwiler, z tohoto rozhodnutí vyplývá, že fyzické napadení může mít za následek založení jurisdikce.¹⁹⁹ Závěry z tohoto rozhodnutí hodnotí kladně i King, který říká, že není pochyb o tom, že efektivní kontrola nad Isaakem byla dána.²⁰⁰ Pokud jde o přesný okamžik založení jurisdikce Turecka, pak King hovoří o tom, že lze jen stěží konstatovat, kterým okamžikem jurisdikce vznikla, zdali momentem, kdy byl obklíčen nebo obdržením první rány.²⁰¹ Následně se King přiklání k tvrzení, že jurisdikce byla založena okamžikem, kdy byla ohrožena jeho fyzická integrita, neboť tímto okamžikem se ocitl v moci Turecka.²⁰² Například Kannisová závěr Kinga nerozporuje²⁰³ a naopak Duttwiler se vůbec nezabývá otázkou, kterým okamžikem mohla být, resp. byla jurisdikce založena. Lze uzavřít, že stanovit přesný okamžik vzniku jurisdikce v tomto případě je opravdu složité, ačkoliv osobně bych se přikláněl spíše k závěru, že určujícím momentem bylo právě obklíčení Isaaka, k čemuž se King staví spíše odmítavě.²⁰⁴ Obklíčení mělo za následek nemožnost Isaaka utéct a lze tak říci, že tímto okamžikem se ocitnul pod kontrolou a v moci státních činitelů, resp. přítomných policistů. Tento závěr je podle mého názoru i v souladu s odůvodněním ESLP, přičemž tvrzení Kinga týkající se okamžiku vzniku jurisdikce shledávám poněkud problematickým, neboť spojení „ohrožena jeho fyzická integrita“ by mohlo být vykládáno různě širokým způsobem a lze takto říci, že jeho fyzická

---

¹⁹⁶ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Isaak a ostatní proti Turecku* ze dne 28.9.2006. Stížnost 44587/98, s. 2-3.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 3.

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 21. ESLP zde konstatuje: „*In the latter, three “TRNC” policemen and a Turkish or Turkish-Cypriot military/police officer in camouflage uniform can be seen beating Anastassios Isaak with the civilian demonstrators.*“ a dále konstatuje: „*In view of the above, even if the acts complained of took place in the neutral UN buffer zone, the Court considers that the deceased was under the authority and/or effective control of the respondent State through its agents*“.

¹⁹⁹ DUTTWILER, Michael. Authority, Control and jurisdiction in the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights, s. 148.

²⁰⁰ KING, Hugh. The Extraterritorial Human Rights Obligations of States, s. 554.

²⁰¹ Tamtéž, s. 554.

²⁰² Tamtéž s. 554.

²⁰³ KANNISOVÁ, Eleni. Pulling (Apart) the Triggers of Extraterritorial Jurisdiction. s. 235.

²⁰⁴ KING, Hugh. The Extraterritorial Human Rights Obligations of States, s. 554.

integrita byla ohrožena již okamžikem, kdy se rozhodl vstoupit s ostatními demonstranty do neutrální zóny OSN, ačkoliv demonstrace neprobíhala mírovým způsobem,²⁰⁵ přičemž jsem přesvědčen o tom, že by ESLP k tomuto okamžiku jen stěží konstatoval vznik jurisdikce Turecka.

4.5.3. Rozhodnutí Solomou proti Turecku z roku 2008

Rozhodnutí *Solomou a ostatní proti Turecku* je blízké událostem, které se odehrály v rámci skutkového děje v rozhodnutí *Isaak*, neboť Solomos Solomou byl na pohřbu jedné z obětí demonstrace, kterou jsem krátce popsal v předchozím odstavci, když se rozhodl strhnout tureckou vlajku ze stožáru umístěného na území okupovaného severního Kypru.²⁰⁶ Solomos Solomou vstoupil do neutrální zóny OSN a navzdory snaze britského vojáka se dostal až na okupované území, kde vylezl na stožár a pokusil se strhnout vlajku Turecka.²⁰⁷ Jakmile byl na stožáru bylo na něho vystřeleno několik ran, které měly smrtelné následky.²⁰⁸ ESLP v odůvodnění svého rozhodnutí poněkud nejasně říká, že Solomos Solomou byl pod mocí a efektivní kontrolou Turecka skrze jeho státní činitele „s ohledem na výše uvedené“.²⁰⁹ Tento odkaz přitom může mířit pouze na důkazy prokazující, že zemřel na následky střelby ozbrojených sil pod velením Turecka.²¹⁰ Na tomto místě je důležité připomenout, že v rozhodnutích ESLP střelba z blízké vzdálenosti není považována za samostatnou podmínku, která by v případě jejího splnění měla bez dalšího za následek založení jurisdikce. Jak však upozorňuje Duttwiler, z tohoto rozhodnutí vyplývá, že „pouhá“ střelba se smrtelnými následky může být dostatečná k založení jurisdikce.²¹¹ V tomto směru se jedná o mimořádné rozhodnutí, a to z toho důvodu, že se osobně domnívám, že ESLP implicitně připustil, že střelba z blízké vzdálenosti naplňuje kritérium moci a kontroly státních činitelů nad jednotlivcem. Jinými slovy, z tohoto rozhodnutí mi implicitně vyplývá, že vzhledem k tomu, že střelba z blízké vzdálenosti splňuje tuto podmínku, lze v případech takové střelby bez dalšího založit jurisdikci v rámci osobního modelu jurisdikce.

Z dnešního pohledu je však s ohledem na rozhodnutí *Al-Skeini* poněkud nejisté, jak by bylo se skutkově podobným rozhodnutím naloženo, neboť ESLP v rozhodnutí *Al-Skeini* při

---

²⁰⁵ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Isaak a ostatní proti Turecku*, s. 3.

²⁰⁶ Rozsudek ve věci *Solomou a ostatní proti Turecku* ze dne 24.6.2008. Stížnost 36832/97, bod 10.

²⁰⁷ Tamtéž, bod 11-12.

²⁰⁸ Tamtéž, bod 51.

²⁰⁹ Tamtéž, bod 51, ESLP zde konstatuje: „In view of the above, the Court considers that in any event the deceased was under the authority and/or effective control of the respondent State through its agents“.

²¹⁰ Tamtéž, bod 50.

²¹¹ DUTTWILER, Michael. Authority, Control and jurisdiction in the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights, s. 149.

výčtu aplikovatelných principů tento typ případu opomíjí a výslovně se k němu nevyjadřuje, resp. z rozhodnutí *Al-Skeini* nevyplývá, že by střelba z blízké vzdálenosti sama o sobě konstitovala znak moci a kontroly nad jednotlivcem a měla by tak za následek z tohoto důvodu založení jurisdikce jednajícího státu. Opomenutí rozhodnutí *Solomou* v rozhodnutí *Al-Skeini* při výčtu aplikovatelných principů vnímám velmi negativně, protože by bylo vhodné, aby ESLP buď popřel tento výklad rozhodnutí *Solomou*, anebo jej potvrdil.

4.5.4. Rozhodnutí *Andreou proti Turecku* z roku 2009

S rozhodnutím *Solomou* a *Isaak* úzce souvisí i rozhodnutí *Andreou proti Turecku*. Stěžovatelka byla také na pohřbu jedné z obětí demonstrace a pozorovala i celý pokus *Solomou* o stržení turecké vlajky, včetně jeho zastřelení,²¹² na rozdíl od *Solomou* a *Isaaka* se *Andreou* celou dobu nacházela na území Kypru, nicméně v jednom okamžiku vojáci pod velením Turecké armády zahájili palbu z území Turecké republiky severního Kypru, v důsledku čehož byla stěžovatelka zraněná spolu s dalšími dvěma britskými vojáky.²¹³ Turecko si této skutečnosti bylo vědomo, a proto namítalo, že se stěžovatelka nenacházela v inkriminované době na teritoriu kontrolovaném Tureckem.²¹⁴ Stěžovatel na toto oponoval argumentem, že v době střelby se dotčení vojáci nacházeli na území kontrolovaném Tureckem a byli tak i v jeho jurisdikci a skutečnost, že následky činů vojáků se projevíly pár metrů od Tureckem kontrolované oblasti, nemůže na závěru ohledně jurisdikce Turecka nic změnit.²¹⁵ ESLP odůvodnil vznik jurisdikce Turecka tím, že „za výjimečných okolností akty smluvních států, které mají následky mimo jejich teritorium a nad kterým nevykonávají žádnou kontrolu či moc se mohou rovnat výkonu jurisdikce ve smyslu článku 1 Úmluvy“,²¹⁶ na to pak dodává, že střelba z blízké vzdálenosti, následkem které byla stěžovatelka zraněna, byla přímou a bezprostřední příčinou jejich zranění a ačkoliv Turecko nevykonávalo žádnou kontrolu nad teritoriem, na kterém se stěžovatelka nacházela, byla jurisdikce Turecka založena.²¹⁷ Stewart dochází k závěru, že z tohoto rozhodnutí vyplývá, že střelba z blízké vzdálenosti je dostatečnou

²¹² Rozhodnutí o přípustnosti ve věci *Andreou proti Turecku* ze dne 3.6.2008, s. 2, bod 1.

²¹³ Tamtéž, s. 2, bod 2.

²¹⁴ Tamtéž, s. 8, bod 3 a).

²¹⁵ Tamtéž, s. 9.

²¹⁶ Tamtéž, s. 10-11. ESLP zde konstatuje: „The Court reiterates that, in exceptional circumstances, the acts of Contracting States which produce effects outside their territory and over which they exercise no control or authority may amount to the exercise by them of jurisdiction within the meaning of Article 1 of the Convention.“

²¹⁷ Tamtéž, s. 11. ESLP zde konstatuje: „In these circumstances, even though the applicant sustained her injuries in territory over which Turkey exercised no control, the opening of fire on the crowd from close range, which was the direct and immediate cause of those injuries, was such that the applicant must be regarded as “within [the] jurisdiction” of Turkey within the meaning of Article 1 and that the responsibility of the respondent State under the Convention is in consequence engaged.“

okolností pro založení jurisdikce.²¹⁸ Tento závěr je bezesporu správný, nicméně zajímavé je, jakým způsobem ESLP odůvodnil existenci jurisdikce v tomto případě, resp. jakým způsobem zachází se střelbou s blízké vzdálenosti. ESLP v podstatě představil novou podmínku v podobě „přímé a bezprostřední příčiny“, která v rámci osobního modelu může mít za následek vznik jurisdikce, přičemž tato podmínka se v rozhodnutí ESLP objevuje vůbec poprvé. Duttwiler správně poukazuje, že ESLP založil jurisdikci pouze na základě kauzálního spojení mezi příčinou (střelba vojáků) a následkem (zranění Andreou).²¹⁹ S tímto názorem souhlasím, protože ESLP v tomto rozhodnutí nikde nekonstatuje, že by střelba z blízké vzdálenosti naplňovala znak moci a kontroly státních činitelů, tedy založil jurisdikci mimo tuto podmínku. Naopak, ESLP představil novou podmínku pro založení jurisdikce spočívající v „přímé a bezprostřední příčině“ do které zjevně zařadil střelbu z blízké vzdálenosti. Vzhledem k rozvoji armádních zbraní by závěr z tohoto rozhodnutí mohl být velmi vhodný při posuzování existence jurisdikce v případech, ve kterých bude někdo usmrčen například náletem dálkově ovládaného dronu, neboť není sporu o tom, že úmrtí v důsledku takového zasažení by splňovalo podmínku přímé a bezprostřední příčiny.²²⁰

Nicméně zdali je možné z rozhodnutí *Andreou* vyvozovat obecně aplikovatelný princip, nebo se jednalo o pouhé *ad hoc* založení jurisdikce není zřejmé, neboť ESLP v rozhodnutí *Al-Skeini* při výčtu aplikovatelných principů toto rozhodnutí opomíjí.

4.5.5. Komparace rozhodnutí *Andreou* a *Solomou*

Odůvodnění ESLP v rozhodnutí *Andreou* se může zdát na první pohled v naprostém pořádku, resp. málokdo by v takovém případě prosazoval, že by jurisdikce Turecka neměla být založena. V tomto ohledu také s rozhodnutím ESLP souhlasím, protože založení jurisdikce Turecka bylo podle mého názoru správným řešením, nicméně způsob, resp. odůvodnění založení jurisdikce ukázkově demonstruje nesystémovost rozhodování ESLP. Na rozdíl od rozhodnutí *Solomou*, z rozhodnutí *Andreou* nevyplývá, že by v důsledku střelby z blízké vzdálenosti bylo možné konstatovat, že se dotčená osoba ocitla v moci a pod kontrolou státních činitelů, přičemž takový závěr nutně implicitně vyplývá z rozhodnutí *Solomou*.²²¹ Místo toho

---

²¹⁸ STEWART, Alastair. Back to the Drawing Board: *Al-Skeini v. UK and the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights*, s. 117.

²¹⁹ DUTTWILER, Michael. Authority, Control and jurisdiction in the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights, s. 149.

²²⁰ KESSING, Peter Vedel. Transnational Operations Carried Out from a State's Own Territory: Armed drones and the extraterritorial effect of international human rights conventions. In GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas, VEDSTED-HANSEN, Jens (ed.). *Human Rights and the Dark Side of Globalisation: Transnational law enforcement and migration control*. Routledge, 2016, s. 90-91.

²²¹ Viz poznámka pod čarou 224.

ESLP v rozhodnutí *Andreou* zakládá jurisdikci z toho důvodu, že střelba vojáků byla přímou a bezprostřední příčinou zranění stěžovatelky, přičemž ESLP tak činí mimo podmínku moci a kontroly státních činitelů nad jednotlivcem běžně užívanou v rámci osobního modelu jurisdikce. Je tedy dána existence dvou rozhodnutí, která jsou skutkově velmi podobná, téměř shodná, když hlavní skutkovou okolností je střelba z blízké vzdálenosti, a přesto ESLP v obou rozhodnutích dochází k závěru ohledně založení jurisdikce odlišnými způsoby, resp. odlišným odůvodněním. Pokud pominu nesystémovost odůvodnění rozhodnutí ESLP, shledávám argumentaci v rozhodnutí *Andreou* a *Solomou* jako správnou. Větší problém však v tomto směru představuje rozhodnutí *Al-Skeini*, neboť opomenutí těchto dvou rozhodnutí při výčtu aplikovatelných principů může indikovat, že se jednalo pouze o *ad hoc* založení jurisdikce, tedy že z nich nelze činit obecně platné závěry.

4.5.6. Komparace rozhodnutí *Andreou* s rozhodnutím *Banković*

S ohledem na odůvodnění ESLP v rozhodnutí *Andreou* se přímo také nabízí srovnání s rozhodnutím *Banković*, které ESLP v rozhodnutí *Andreou* zmiňuje na dvou místech, když nejdříve potvrzuje správnost rozhodnutí *Banković* a jeho primárně teritoriální chápání jurisdikce a následně tyto dvě rozhodnutí od sebe odlišuje.²²²

Na tomto místě je nutné krátce zmínit, že v případě *Banković* byly podniknuty letecké nálety, které měly za následek úmrtí osob, a které také lze charakterizovat jako přímou a bezprostřední příčinu úmrtí dotčených osob, ale i přes tuto skutečnost jurisdikce dotčených států v rozhodnutí *Banković* nebyla založena, protože podle ESLP tento extrateritoriální akt nebyl způsobilý k založení jurisdikce, resp. letecké nálety nebyly dostatečné k založení jurisdikčního spojení mezi oběťmi a dotčenými státy.²²³ ESLP si byl patrně vědom, že bude tendence tyto dvě rozhodnutí komparovat, a proto se ESLP pokusil od sebe oba případy krátce odlišit, a to tím, že konstatuje, že na rozdíl od osob, které byly usmrceny v důsledku leteckých náletů v případě *Banković*, se zde stěžovatelka nacházela na teritoriu, které bylo pokryto Úmluvou.²²⁴ Jedná se tedy o argument tzv. *espace juridique* Úmluvy. Tento argument, resp. takovéto odlišení obou případů shledávám nepřesvědčivým a v podstatě přičící se předmětu a účelu Úmluvy. ESLP měl patrně pouze dvě možnosti, buď popřít správnost rozhodnutí *Banković* nebo odlišit od sebe obě rozhodnutí určitým způsobem, přičemž uvedené odlišení bylo patrně jediné možné, neboť odlišit oba případy s tím, že v jednom rozhodnutí se jednalo

---

²²² Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Andreou proti Turecku*, s. 9, bod c.

²²³ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním*, bod 9-11, 82.

²²⁴ Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Andreou proti Turecku*, s. 11.

o střelbu ze zbraně ze vzdálenosti pár metrů, zatímco ve druhém se jednalo o letecký nálet, kde i vzdálenost mezi oběťmi a letadly byla větší, by bylo podle mého názoru zjevně svévolné a arbitrární.

4.5.7. Rozhodnutí *Al-Skeini proti Velké Británii* z roku 2011

V tomto případě bylo celkem šest obětí, které zahynuly v důsledku jednání britských vojáků na území Iráku. První z obětí byla zabita v území Al-Majidiyah v Basře, kdy podle svědků voják byl vzdálen deset metrů od oběti, když ji zastřelil.²²⁵ Druhá oběť byla také zastřelená z bezprostřední blízkosti, když britský voják se s obětí střetnul v chodbě domu.²²⁶ Třetí oběť zemřela po střelbě, která byla zahájena před domem, lze tedy říci, že opět se jednalo o relativně krátkou vzdálenost mezi střelcem a obětí.²²⁷ Čtvrtý také zahynul na následky střelby z relativně blízké vzdálenosti, ke které došlo v momentě, kdy oběť řídila na cestě minibus.²²⁸ Pátá oběť se po špatném zacházení utopila v řece, do které vstoupila nuceně, patrně pod nátlakem některého z vojáků²²⁹ a šestá oběť zahynula zatímco byla ve vazbě Britů.²³⁰ Důležitou skutečností je, že se všechny okolnosti případu odehrávaly na území Iráku, který není smluvní stranou Úmluvy, a proto vzhledem k výše uvedenému odlišení rozhodnutí *Andreou* od rozhodnutí *Banković*, ESLP nemohl využít argumentace obsažené v rozhodnutí *Andreou*, nicméně otázkou zůstává, zdali by tak učinil, i kdyby mohl, neboť jak jsem již zmínil, rozhodnutí *Andreou* je ve výčtu aplikovatelných principů v rozhodnutí *Al-Skeini* opomenuto, stejně jako rozhodnutí *Solomou*.²³¹ Podle mého názoru by však argumentace v rozhodnutí *Andreou* byla zcela ideální při posuzování existence jurisdikce Velké Británie ve vztahu k prvním pěti obětem, a to z toho důvodu, že prvních pět obětí zemřelo na následky jednání britských vojáků, které tak bylo onou přímou a bezprostřední příčinou, o které mluví ESLP v rozhodnutí *Andreou*. Místo toho ESLP musel odůvodnit jiným způsobem založení jurisdikce Velké Británie, konkrétně se ESLP v tomto případě zaměřil na skutečnost, že Velká Británie vykonávala v Iráku některé prvky veřejné moci, které by za normálních okolností vykonávala vláda Iráku, zejména pak Velká Británie odpovídala za udržení bezpečnosti v jihovýchodní části Iráku,²³² mimo to se ESLP zabýval také tím, kdy Velká Británie vstoupila do Iráku, jak

---

²²⁵ Rozsudek ve věci *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii*, bod 35.

²²⁶ Tamtéž, bod 40.

²²⁷ Tamtéž, bod 44.

²²⁸ Tamtéž, bod 48.

²²⁹ Tamtéž, bod 174.

²³⁰ Tamtéž, bod 63.

²³¹ Je však otázkou, zdali by tak učinil, i kdyby mohl. To vzhledem ke skutečnosti, že rozhodnutí *Andreou* není uvedeno ve výčtu aplikovatelných principů v rámci osobního modelu jurisdikce v rozhodnutí *Al-Skeini*.

²³² Tamtéž, bod 149.

byla založena její povinnost zajistit pořádek v dané části Iráku a zdali se stala okupující mocností ve smyslu čl. 42 Haagské úmluvy.²³³ ESLP nakonec zdůrazňuje, že výkon některých prvků veřejné moci ze strany Velké Británie lze považovat za výjimečnou okolnost a jurisdikce Velké Británie tak byla založena skrze její vojáky, kteří byli zapojeni do bezpečnostních operací, neboť ti vykonávali moc a kontrolu nad zemřelými.²³⁴ Milanovic z rozhodnutí vyvozuje, že pokud by Velká Británie nevykonávala část veřejné moci, pak by jurisdikce nebyla založena, tedy podle Milanovice z tohoto rozhodnutí vyplývá, že pokud stát vykonává veřejnou moc, je střelba z blízké vzdálenosti mocí a kontrolou nad jednotlivcem, která bude mít za následek založení jurisdikce a v případě, že stát nevykonává tuto veřejnou moc, pak střelba z blízké vzdálenosti mocí a kontrolou nad jednotlivcem není a nemůže být na jejím základě založena ani jurisdikce tohoto státu.²³⁵ Ke stejnému názoru dochází i S. Wallace, který z rozhodnutí *Al-Skeini* vyvozuje, že v případě výkonu veřejné moci má okamžitý extraterritoriální akt vojáka, kterým je i střelba z blízké vzdálenosti, automaticky za následek založení jurisdikce.²³⁶ Z rozhodnutí *Al-Skeini* tedy *a contrario* vyplývá, že pokud stát nevykonává veřejnou moc v dotčené oblasti, nic nebrání ani po rozhodnutí *Al-Skeini* aplikaci rozhodnutí *Banković* a jeho závěru, že okamžitý extraterritoriální akt v podobě leteckého náletu nemá sám o sobě za následek založení jurisdikce jednajícího státu. Bohužel je tedy nutné konstatovat, že ESLP i po rozhodnutí *Al-Skeini* ponechává v tomto směru rozhodnutí *Banković* v platnosti.²³⁷

4.5.8. Rozhodnutí *Jaloud proti Nizozemí z roku 2014*

Dalším rozhodnutím, ve kterém se podle mého názoru ESLP musel zbytečně komplikovaně vypořádat s tím, proč byla založena jurisdikce Nizozemí je rozhodnutí *Jaloud*

---

²³³ Tamtéž, bod 143.

²³⁴ Tamtéž, bod 149, ESLP zde konstatuje: „It can be seen, therefore, that following the removal from power of the Ba'ath regime and until the accession of the Interim Government, the United Kingdom (together with the United States) assumed in Iraq the exercise of some of the public powers normally to be exercised by a sovereign government. In particular, the United Kingdom assumed authority and responsibility for the maintenance of security in South East Iraq. In these exceptional circumstances, the Court considers that the United Kingdom, through its soldiers engaged in security operations in Basrah during the period in question, exercised authority and control over individuals killed in the course of such security operations, so as to establish a jurisdictional link between the deceased and the United Kingdom for the purposes of Article 1 of the Convention.”

²³⁵ MILANOVIC, Marko. *Al-Skeini and Al-Jedda in Strasbourg*. *The European Journal of International Law*, 2012, vol. 23 no. 1, s. 130-131. Dostupné na: <<https://academic.oup.com/ejil/article/23/1/121/525492>>.

²³⁶ WALLACE, Stuart. *Refining Al-Skeini v UK: The ECtHR's Grand Chamber hearing in Jaloud v Netherlands* [online]. www.ejiltalk.org, 7.3.2014 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na <<https://www.ejiltalk.org/refining-al-skeini-v-uk-the-ecthrs-grand-chamber-hearing-in-jaloud-v-netherlands/>>.

²³⁷ MIKOVÁ, Samantha. *Al-Skeini v. United Kingdom and Extraterritorial Jurisdiction under the European Convention for Human Rights*. *Boston College International and Comparative Law Review*, 2013, vol. 35, issue 3, s. 77.

proti Nizozemí, a to opět z toho důvodu, že nemohla být aplikována argumentace ESLP z rozhodnutí *Andreou*, protože se děj opět odehrával na území Iráku.²³⁸ V tomto případě šlo o úmrtí Sabaha Jalouda, který v autě najel do několika barelů uprostřed cesty, které měly formovat checkpoint a pokračoval dále v jízdě, a proto nizozemští vojáci, kteří tento checkpoint měli na starost začali střílet, přičemž to byl důsledek smrti Sabaha Jalouda.²³⁹ Vláda Nizozemí se rozhodla argumentovat závěry z rozhodnutí *Al-Skeini*, a proto tvrdila, že stížnost je nepřijatelná, neboť Nizozemí nebylo okupující mocností a nevykonávalo ani žádné části veřejné moci na tomto území,²⁴⁰ navíc daná událost se odehrála u kontrolního stanoviště pro vozidla, který nebyl založen a řízen Nizozemskem, jelikož nizozemští vojáci zde pouze udíleli rady.²⁴¹ Nizozemí rovněž upozornilo, že Jaloud nebyl v žádném okamžiku ve moci nebo kontrole nizozemských vojáků.²⁴² Jinými slovy, Nizozemí se snažilo prokázat, že podle rozhodnutí *Al-Skeini* a tam vymezených aplikovatelných principů v rámci osobního modelu jurisdikce, nemůže být založena jurisdikce Nizozemí a tato snaha byla zcela pochopitelná, neboť jak už jsem zmínil, ESLP v rozhodnutí *Al-Skeini* při rozboru osobního modelu jurisdikce zcela opomíjí problematiku situací, kdy jediným spojením mezi státem a jednotlivcem je střelba z blízké vzdálenosti, tedy z rozhodnutí *Al-Skeini* není zjevné, zda lze z rozhodnutí *Solomou* a *Andreou* učinit obecně platné závěry, které by mohly být aplikovány v budoucích rozhodnutích. Nizozemí také odkazovalo na rozhodnutí *Banković*, protože závěr z rozhodnutí *Banković* by rovněž mohl být ve prospěch Nizozemí, jelikož toto rozhodnutí stále nebylo překonáno a jak z tohoto rozhodnutí vyplývá, pouhá skutečnost, že se někdo stane obětí leteckých náletů sama o sobě neznamena, že se dotčená osoba nacházela v jurisdikci jednajícího státu.²⁴³ Uvedené by mohlo platit i na skutkový děj v rozhodnutí *Jaloud*, protože zde podobně jako smluvní strany v rozhodnutí *Banković*, Nizozemí nevykonávalo efektivní kontrolu nad územím, nevykonávalo žádnou složku veřejné moci a Jaloud nebyl ani v moci či kontrole Nizozemí, a tudíž postavení Nizozemí podle mého názoru bylo velmi podobné tomu, jaké bylo postavení smluvních stran v rozhodnutí *Banković* s jediným rozdílem, který spočíval ve způsobu usmrcení. Při aplikaci rozhodnutí *Banković* by jurisdikce Nizozemí nemohla být založena, ale pokud bychom aplikovali závěry ESLP z rozhodnutí *Andreou*, nebylo by

---

²³⁸ Opět platí to stejné, co u rozhodnutí *Al-Skeini*. Tedy je otázkou, zdali by ESLP závěry z rozhodnutí *Andreou* aplikoval, i kdyby mohl. To vzhledem ke skutečnosti, že rozhodnutí *Andreou* není uvedeno ve výčtu aplikovatelných principů v rámci osobního modelu jurisdikce v rozhodnutí *Al-Skeini*.

²³⁹ Rozsudek ve věci *Jaloud proti Nizozemí* ze dne 20.11.2014. Stížnost 47708/08, bod 10-13.

²⁴⁰ Tamtéž, bod 112-113.

²⁴¹ Tamtéž, bod 117.

²⁴² Tamtéž, bod 118.

²⁴³ Tamtéž, bod 119.

o jurisdikci Nizozemí pochyb, protože střelba na auto, které řídil Jaloud byla přímou a bezprostřední příčinou úmrtí.

ESLP při samotném zkoumání toho, zda byla založena jurisdikce Nizozemí začíná tím, že vylučuje možnost, že by status okupující mocnosti ve smyslu čl. 42 Haagské úmluvy byl jako takový rozhodující.²⁴⁴ K rozhodnutí o neexistenci jurisdikce Nizozemí nemohlo být dle ESLP dojito jen kvůli tomu, že nizozemští vojáci přijímali pokyny od cizího státu (Velké Británie), kdy ESLP shrnul, že i přes tuto skutečnost Nizozemci měli plné velení nad svými vojáky.²⁴⁵ K samotnému založení jurisdikce ESLP neaplikoval žádné z předchozích rozhodnutí a místo toho konstatoval, že daný checkpoint byl řízen osobami, které byly pod přímým dohledem nizozemských ozbrojených složek a z tohoto důvodu nizozemští vojáci vykonávali moc a kontrolu nad osobami, které se pohybovaly skrze checkpoint, tedy měli nad takovými osobami jurisdikci.²⁴⁶ ESLP se tak opět rozhodl neaplikovat principy obsažené v jeho předchozích rozhodnutích a místo toho odůvodnil vznik jurisdikce opět novým způsobem, resp. s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu, *ad hoc*. ESLP se podobně jako v rozhodnutí *Al-Skeini* odmítl přímo vypořádat s tím, zdali střelba z blízké vzdálenosti sama o sobě postačuje k založení jurisdikce a A. Sari zdůrazňuje, že ESLP výslovně neodmítl argument Nizozemí, že střelba z blízké vzdálenosti není sama o sobě dostatečnou okolností pro založení jurisdikce.²⁴⁷ Toto mlčení ESLP lze vnímat pouze negativně, neboť by bylo žádoucí, kdyby ESLP s definitivní platností stanovil, zdali střelba z blízké vzdálenosti sama o sobě postačuje či nikoliv k založení jurisdikce, ale pozitivním na tomto rozhodnutí je to, že potvrzuje více extenzivní přístup ESLP k extraterritoriální aplikaci Úmluvy.²⁴⁸ Z tohoto pozitivního významu dovozuje Xenofontos, že rozhodnutí *Jaloud* otevírá možnost založení jurisdikce v případech zabití za použití dálkově ovládaných dronů.²⁴⁹ Zdali je tento názor správný nelze v tuto chvíli konstatovat, neboť jak je již nyní zřejmé, rozhodnutí ESLP v této oblasti není příliš konzistentní, resp. není ovládáno jasně danými principy. Domnívám se však, že v případech použití dronů bude nutné k založení jurisdikce nejprve to, aby ESLP upustil od rozhodnutí *Banković* a jeho tvrzení, že skutečnost, že osoba byla zasažena leteckým náletem sama o sobě

---

²⁴⁴ Tamtéž, bod 142.

²⁴⁵ Tamtéž, bod 149-151.

²⁴⁶ Tamtéž, bod 152.

²⁴⁷ SARI, Aurel. *Jaloud v Netherlands: New Directions in Extra-Territorial Military Operations* [online]. www.ejiltalk.org, 24.11.2014 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na <<https://www.ejiltalk.org/jaloud-v-netherlands-new-directions-in-extra-territorial-military-operations/>>.

²⁴⁸ MILANOVIĆ, Marko. *The Bottom Line of Jaloud* [online]. www.ejiltalk.org, 26.11.2014 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na <<https://www.ejiltalk.org/the-bottom-line-of-jaloud/>>.

²⁴⁹ XENOFONTOS, Stefanos. Case Comment: Recent Developments in the Extraterritorial Scope of Application of the ECHR in the Aftermath of *Jaloud v The Netherlands* [2014]. *The Legal Issues Journal*, 2016, vol. 4:2, s. 124-126.

nepostačuje k založení jurisdikce, a to z toho důvodu, že i po rozhodnutí *Jaloud* platí, že použití zbraně samo o sobě nestačí k založení jurisdikce.²⁵⁰ Za zmínku však stojí, že Milanovic z rozhodnutí *Jaloud* vyvozuje podobný názor jako Xenofontos, neboť tvrdí, že vzhledem k tomu, že se moci a kontrole rovná projíždění osob skrze checkpoint, tak není žádný důvod k tomu, aby v případech zabití, ke kterým bude využito vzdušného prostoru, nebyla jurisdikce založena.²⁵¹

4.5.9. Dílčí závěr

Z rozhodnutí uvedených v této podkapitole vyplývá, že případy, ve kterých se nejedná o zatčení či detenci dotčené osoby, činí ESLP poněkud velké obtíže, resp. ESLP se nedaří konzistentním způsobem odůvodňovat založení jurisdikce v případech, ve kterých primární skutkovou okolností je střelba z blízké vzdálenosti.

Takto z rozhodnutí *Solomou* podle mého názoru implicitně vyplývá, že střelba z blízké vzdálenosti se rovná výkonu moci a kontroly státních činitelů, a tudíž může mít sama o sobě za následek založení jurisdikce, a proto vnímám negativně, že toto rozhodnutí je v rozhodovací činnosti ESLP opomíjeno. V rozhodnutí *Andreou* ESLP argumentuje jiným způsobem a tvrdí, že jelikož byla střelba z blízké vzdálenosti přímou a bezprostřední příčinou, musí být vysloven závěr o existenci jurisdikce, tedy ESLP založil jurisdikci mimo kritérium moci a kontroly státních činitelů a vytvořil novou podmínku spočívající v naplnění znaku „přímé a bezprostřední příčiny“. Z těchto dvou rozhodnutí mi vyplývá, že střelba z blízké vzdálenosti má sama o sobě za následek založení jurisdikce.

V rozhodnutí *Al-Skeini* byla také hlavní skutkovou okolností střelba z blízké vzdálenosti, nicméně ESLP tuto skutečnost obchází a zakládá jurisdikci na jiných okolnostech případu, konkrétně jurisdikci založil z toho důvodu, že Velká Británie vykonávala část veřejné moci nad dotčeným územím. V rozhodnutí *Jaloud* ESLP opět obchází fakt, že hlavní skutkovou okolností byla střelba z blízké vzdálenosti a také založil jurisdikci na jiné okolnosti případu, zde ESLP viděl relevanci v tom, že se střelba odehrála u checkpointu, nad kterým vykonávali nizozemští vojáci moc a kontrolu a jurisdikce tak byla založena z toho důvodu, že osoby projíždějící tímto checkpointem se ocitly v moci a kontrole Nizozemí.

---

²⁵⁰ SARI, Aurel. *Jaloud v Netherlands: New Directions in Extra-Territorial Military Operations* [online]. www.ejiltalk.org, 24.11.2014 [cit. 10. března 2008].

²⁵¹ Milanovic, Marko. Jurisdiction and Responsibility: Trends in the Jurisprudence of the Strasbourg Court. In VAN AAKEN, Anne, MOTOC, Iulia (eds.). *The ECHR and General International Law*. Oxford University Press, 2016, s. 5. Dostupné na: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2753544>.

Ačkoliv po rozhodnutích *Solomou* a *Andreou* by mohl být učiněn závěr, že střelba z blízké vzdálenosti sama o sobě postačuje k založení jurisdikce, rozhodnutí *Al-Skeini* a *Jaloud* tento závěr, resp. interpretaci nepodporují. Rozhodnutí *Al-Skeini* a *Jaloud* vnímám spíše negativně, protože podle mého názoru by bylo vhodné, kdyby ESLP v těchto rozhodnutích jasně stanovil, zdali střelba z blízké vzdálenosti sama o sobě má za následek založení jurisdikce či nikoliv a potvrdil tak, nebo vyvrátil své závěry z rozhodnutí *Solomou* a *Andreou*. Osobně bych uvítal, kdyby ESLP začal obecně aplikovat závěry z rozhodnutí *Solomou* nebo *Andreou* a pokud by ESLP takto učinil, vyhnul by se podle mého názoru mimo jiné zbytečně komplikovaným odůvodněním založení jurisdikce v rozhodnutích *Al-Skeini* a *Jaloud*.

Závěr

Z diplomové práce vyplývá, že výchozí premisa k interpretaci jurisdikce se značně změnila po roce 2001, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí *Banković*. Před rokem 2001 bylo judikováno a vycházeno z toho, že jurisdikce není omezena na národní teritorium státu, což mělo za následek, že v jednotlivých rozhodnutích nebylo považováno za nutné zdůraznit výjimečnost extrateritoriální aplikace Úmluvy s tím, že výkon jurisdikce státu mimo jeho území musí být odůvodněn okolnostmi daného případu. Zároveň ale v těchto prvních rozhodnutích absentovala detailnější analýza pojmu jurisdikce obsaženého v čl. 1 Úmluvy, a to se změnilo až v přelomovém a zásadním rozhodnutí *Banković*, kde ESLP judikoval, že jurisdikce v čl. 1 Úmluvy musí být chápána primárně teritoriálně s tím, že výkon jurisdikce mimo národní teritorium je možný pouze za výjimečných okolností. Pro interpretaci pojmu jurisdikce využil ESLP výkladové principy stanovené ve VÚSP a ESLP tak opřel svou interpretaci jurisdikce v Úmluvě o obvyklý význam pojmu jurisdikce v mezinárodním právu, přičemž však řádně nezohlednil předmět a účel Úmluvy a namísto toho ESLP podpořil svou interpretaci jurisdikce pomocí *travaux préparatoires*, ze kterých dle tvrzení ESLP zjevně vyplývá, že jurisdikce je primárně teritoriální. ESLP tímto postupem pochybil při aplikaci VÚSP, když řádně nezohlednění předmětu a účelu Úmluvy lze považovat za zcela zásadní, neboť pokud by ESLP k předmětu a účelu Úmluvy řádně přihlédl, mohl dojít ke zcela jinému závěru. Dále jsem v mé práci také poukázal na to, že *travaux préparatoires* navzdory tvrzení ESLP nepotvrzuje primárně teritoriální pojetí jurisdikce. Interpretace pojmu jurisdikce obsažená v rozhodnutí *Banković* je doposud platnou a nepřekonanou, protože ESLP do dnešního dne nezpochybnil platnost této interpretace a stále tak ESLP pravidelně odkazuje na tuto interpretaci, což má mimo jiné za následek, že je extrateritoriální aplikace Úmluvy stále chápána jako zcela výjimečná.

V diplomové práci dále upozorňuji na to, že odborná veřejnost interpretuje pojem jurisdikce obsažený v Úmluvě jiným způsobem než ESLP, když autoři zmínění v diplomové práci prosazují, aby byla jurisdikce v Úmluvě chápána autonomně, a tudíž mnoho autorů interpretuje jurisdikci v Úmluvě jako pojem, který není závislý, resp. propojený s teritoriem států. Jinými slovy, pro zmíněné autory je irelevantní, kde k danému jednání dojde a na rozdíl od ESLP nevyžadují k založení jurisdikce existenci speciálních okolností, neboť v tomto směru nevnímají, že by výkon jurisdikce extrateritoriálním způsobem měl být možný pouze výjimečně a často je z toho důvodu navrhováno, aby k založení jurisdikce postačovala kladná odpověď na otázku, zdali stát negativně zasáhl jednotlivce na jeho právech garantovaných Úmluvou, popřípadě zdali bylo v jeho moci zachovat či porušit práva garantovaná Úmluvou. V diplomové

práci zastávám názor, že interpretace pojmu jurisdikce zmíněnými autory je vhodnější, a proto bych hodnotil pouze kladně, pokud by ESLP v budoucnu upustil od principu teritoriality a od tvrzení, že extrateritoriální aplikace Úmluvy je možná pouze za výjimečných okolností.

Z hlediska *espace juridique* a jeho vlivu na extrateritoriální aplikaci Úmluvy jsem došel v diplomové práci k závěru, že zejména po rozhodnutích *Pad* a *Al-Skeini* není sporu o tom, že extrateritoriální aplikace Úmluvy je možná i mimo právní prostor smluvních stran Úmluvy, což hodnotím velice kladně, neboť nevidím žádný důvod k tomu, aby aplikace Úmluvy byla možná pouze v právním prostoru smluvních stran.

V diplomové práci jsem se dále podrobně zabýval osobním modelem jurisdikce, resp. kritériem moci a kontroly státních činitelů, kterou ESLP aplikuje v tomto modelu. V tomto ohledu ESLP jednotně hodnotí případy, ve kterých hlavní skutkovou okolností je zatčení, vazba, nebo detence jednotlivce a v těchto případech dochází ESLP konstantně k závěru, že je splněna podmínka moci a kontroly státních činitelů a Úmluva se tak aplikuje extrateritoriálně. V těchto typech případů ESLP nezkoumá, zdali jednání státu je v souladu či zda má oporu v právu a jediným relevantním faktorem je existence faktického vztahu mezi státem a jednotlivcem, který měl být zatčen, umístěn do vazby či detence. Vzhledem k tomu, že v těchto typech případů tvoří rozhodnutí ESLP konzistentní celek, lze učinit závěr, že tato rozhodnutí podporují právní jistotu, jelikož v případech zatčení, vazby a detence jednotlivce je možné důvodně očekávat, že jurisdikce smluvní strany bude založena.

To samé však nelze říci o rozhodnutích, kde hlavní skutkovou okolností je střelba z blízké vzdálenosti. Kladně lze hodnotit rozhodnutí *Solomou*, ve kterém ESLP podle mého názoru implicitně konstatuje, že střelba z blízké vzdálenosti se rovná moci a kontrole státních činitelů. Jinými slovy, podle mého názoru by se po rozhodnutí *Solomou* kladná odpověď na otázku, zdali stěžovatel byl zasažen střelbou státních činitelů, rovnala tomu, že se jednotlivce nacházel pod mocí a kontrolou státních činitelů a mohl by tak být vysloven bez dalšího závěr o existenci jurisdikce smluvní strany. Takovéto řešení by podle mého názoru bylo velmi efektivní, praktické a posilovalo by právní jistotu. Bohužel však rozhodnutí *Solomou* není v dalších rozhodnutích ESLP zmíněno a není tedy zřejmé, zdali je má interpretace tohoto rozhodnutí správná. Dalším rozhodnutím, které lze hodnotit z tohoto pohledu kladně, je rozhodnutí *Andreou*, ve kterém ESLP dochází k závěru, že jurisdikce smluvní strany musí být dána, neboť střelba z blízké vzdálenosti byla přímou a bezprostřední příčinou způsobeného následku. Jinak řečeno, ESLP založil jurisdikci mimo podmínku moci a kontroly státních činitelů a představil nové *ad hoc* kritérium pro založení jurisdikce, přičemž označení „*ad hoc*“ jsem použil z toho důvodu, že závěry z tohoto rozhodnutí se v budoucích rozhodnutích

neaplikovaly, ač by to mohlo být velmi žádoucí, neboť podle tohoto rozhodnutí, by k založení jurisdikce postačilo kladně odpovědět na otázku, zdali určité jednání bylo přímou a bezprostřední příčinou tvrzeného porušení práva. Závěrem je nutné zdůraznit, že toto rozhodnutí, podobně jako rozhodnutí *Solomou*, není zmíněno ve výčtu aplikovatelných principů v rámci osobního modelu jurisdikce v rozhodnutí *Al-Skeini*, a není proto zřejmé, zdali lze z těchto rozhodnutí činit závěry platné, resp. aplikovatelné do budoucích případů.

Spíše záporně pak hodnotím v diplomové práci rozhodnutí *Al-Skeini* a *Jaloud*. V prvně jmenovaném rozhodnutí ESLP nepřímou obchází posouzení střelby z blízké vzdálenosti a namísto toho konstatuje, že jurisdikce byla založena z toho důvodu, že Velká Británie vykonávala nad územím, na kterém došlo k úmrtí, některé prvky veřejné moci, v důsledku čehož byli zabiti jednotlivci v moci a kontrole státních činitelů. V rozhodnutí *Jaloud* ESLP podobně obchází skutečnost, že oběť byla usmrcena střelbou z blízké vzdálenosti a zakládá jurisdikci na tom, že nizozemští vojáci vykonávali kontrolu nad checkpointem, v důsledku čehož měli také moc a kontrolu nad jednotlivci, kteří jim projížděli. Ve zmíněných čtyřech rozhodnutích byla sice pokaždé založena jurisdikce smluvní strany, nicméně pokaždé tak bylo učiněno na jiném základě, a to navzdory tomu, že primární skutkovou okolností byla v každém případě střelba z blízké vzdálenosti. Takovouto nesystémovost posuzování střelby z blízké vzdálenosti shledávám velmi zápornou, neboť by bylo žádoucí, už jen s ohledem na právní jistotu, aby bylo se střelbou z blízké vzdálenosti zacházeno jednotně. Osobně bych vnímal pozitivně, kdyby se u případů, ve kterých bude hlavní skutkovou okolností střelba z blízké vzdálenosti, aplikovaly závěry z rozhodnutí *Solomou* nebo *Andreou*, avšak v současné době není dost dobře možné předvídat, jakým způsobem bude ESLP v budoucnu posuzovat případ, ve kterém hlavní skutkovou okolností bude pouze střelba z blízké vzdálenosti, a to zejména s ohledem na rozhodnutí *Al-Skeini*, *Jaloud* a doposud nepřekonaný závěr z rozhodnutí *Banković*, podle kterého letecký nálet sám o sobě nezakládá jurisdikci. Lze proto uzavřít, že v těchto případech není judikatura ESLP ovládaná jasně stanovenými pravidly a ESLP rozhoduje *ad hoc*.

Seznam použitých zdrojů

Komentáře, knihy:

CASSESE, Antonio. *International law*. 2.vydání. Oxford: Oxford University Press, 2005. 558 s.

DAVID, Vladislav, a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 448 s.

HARRIS, David John a kol. *Law of the European Convention on Human Rights*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2009. 902 s.

KESSING, Peter Vedel. Transnational Operations Carried Out from a State's Own Territory: Armed drones and the extraterritorial effect of international human rights conventions. In GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas, VEDSTED-HANSEN, Jens (ed.). *Human Rights and the Dark Side of Globalisation: Transnational law enforcement and migration control*. Routledge, 2016. 366 s.

KMEC, Jiří, KOSAŘ David, KRATOCHVÍL, Jan, BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2012. 1696 s.

LAWSON, Rick. Life after Bankovic: On the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights. In COOMANS, Fons, KAMMINGA, Menno (ed.). *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties*. Antwerp-Oxford: Intersentia, 2004. 281 s.

MILANOVIC, Marko. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties Law, Principles, and Policy*. 1. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2011. 276 s.

ONDŘEJ, Jan, a kol. *Mezinárodní humanitární právo*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010. 536 s.

RYNGAERT, Cedric. *Jurisdiction in International Law*. 1. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2008. 241 s.

Odborné články:

ABDEL-MONEM, Tarik. How Far Do The Lawless Areas of Europe Extend? Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights. *J. Transnational Law & Policy*, 2005, vol. 14:2, s. 159 – 214.

ALTIPARMAK, Kerem. Bankovic: An Obstacle to the Application of the European Convention on Human Rights in Iraq? *Journal of Conflict & Security Law*, 2004, vol. 9, no. 2, s. 213 – 251.

BESSONOVÁ, Samantha. The Extraterritoriality of the European Convention on Human Rights: Why Human Rights Depend on Jurisdiction and What Jurisdiction Amounts to. *Leiden Journal of International Law*, 2012, 25, s. 857 – 884.

BÍLKOVÁ, Veronika. Extraterritoriální aplikace lidských práv – Pohled z Evropy a z Ameriky. IN *Mezinárodní ochrana lidských práv: regionální a tematická diference*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011, s. 9 - 21. Studie z mezinárodního práva, č. 2 (25).

COLANGELO, Anthony. What is extraterritorial jurisdiction. *Cornell Law Review*, 2014, vol. 99:1303, s. 1303 – 1352.

D'AMBROSIO, Dario Rossi. The Human Rights of the Other - Law, Philosophy and Complications in the Extra-Territorial Application of the ECHR. *SOAS Law Journal*, 2015, vol. 2, issue 1, s. 2 - 48.

DUTTWILER, Michael. Authority, Control and jurisdiction in the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights. *Netherlands Quarterly of Human Rights*, 2012, vol. 30/2, s. 137 – 162.

JANIKOVÁ, Cornelia, KLEINLEIN, Thomas. When Soering Went to Iraq...: Problems of Jurisdiction, Extraterritorial Effect and Norm Conflicts in Light of the European Court of

Human Rights' Al-Saadoon Case. *Goettingen Journal of International Law* 1 (2009) 3, s. 459 – 518.

JAY, Anna. The European Convention on Human Rights and the Black Hole of State Responsibility. *International Law and Politics*, 2014, vol. 47:207, s. 207 – 244.

KANNISOVÁ, Eleni. Pulling (Apart) the Triggers of Extraterritorial Jurisdiction. *The University of Western Australia Law Review*, 2015, vol. 40, s. 221 – 243.

KING, Hugh. The Extraterritorial Human Rights Obligations of States. *Human Rights Law Review*, 2009, 9:4, s. 521 – 556.

MIKOVÁ, Samantha. Al-Skeini v. United Kingdom and Extraterritorial Jurisdiction under the European Convention for Human Rights. *Boston College International and Comparative Law Review*, 2013, vol. 35, issue 3, s. 64 – 79.

MILANOVIC, Marko. Al-Skeini and Al-Jedda in Strasbourg. *The European Journal of International Law*, 2012, vol. 23 no. 1, s. 121 - 139.

Dostupné na: <<https://academic.oup.com/ejil/article/23/1/121/525492>>.

MILANOVIC, Marko. Jurisdiction and Responsibility: Trends in the Jurisprudence of the Strasbourg Court. In VAN AAKEN, Anne, MOTOC, Iulia (eds.). *The ECHR and General International Law*. Oxford University Press, 2016, s. 1 - 16. Dostupné na: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2753544>.

MILLEROVÁ, Sarah. Revisiting Extraterritorial Jurisdiction: A Territorial Justification for Extraterritorial Jurisdiction under the European Convention. *The European Journal of International Law*, 2009, vol. 20 no. 4, s. 1223 – 1246.

MILTNEROVÁ, Barbara, Revisiting Extraterritoriality after Al-Skeini: The ECHR and Its Lessons. *Michigan Journal of International Law*, 2012, vol. 33, issue 4, s. 693 – 745.

ROXSTROM, Erik, GIBNEY, Mark, EINARSEN, Terje. The NATO Bombing Case (Bankovic Et Al.V. Belgium Et Al.) and the Limits of Western Human Rights Protection. *Boston University International Law Journal*, 2005, vol. 23:55, s. 55 – 136.

SITEPU, Aldo Ingo. Application of Extraterritorial Jurisdiction in European Convention on Human Rights (Case Study: Al-Skeini and Others V. UK). *Jurnal Hukum Internasional*, April 2016, vol. 13, no. 3, s. 353 – 374.

STEWART, Alastair. Back to the Drawing Board: Al-Skeini v. UK and the Extraterritorial Application of the European Convention on Human Rights. *UCL HUMAN RIGHTS REVIEW*, 2011, vol. 4, s. 110 – 121.

TZEVELEKOS, Vassilis. Reconstructing the Effective Control Criterion in Extraterritorial Human Rights Breaches: Direct Attribution of Wrongfulness, Due Diligence, and Concurrent Responsibility. *Michigan Journal of International Law*, 2015, vol. 36:129, s. 129 - 178.

VAN SCHAACKOVÁ, Beth. The United States' Position on the Extraterritorial Application of Human Rights Obligations: Now is the Time for Change. *International Law Studies*, 2014, vol. 90, s. 19 – 65.

WILLIAMSOVÁ, Joanne. Al Skeini: A Flawed Interpretation of Bankovic. *Wisconsin International Law Journal*, 2005, vol. 23, no. 4, s. 687 – 729.

XENOFONTOS, Stefanos. Case Comment: Recent Developments in the Extraterritorial Scope of Application of the ECHR in the Aftermath of Jaloud v The Netherlands [2014]. *The Legal Issues Journal*, 2016, vol. 4:2, s. 119 – 126.

Internetové zdroje:

MILANOVIC, Marko. *The Bottom Line of Jaloud* [online]. www.ejiltalk.org, 26.11.2014 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na < <https://www.ejiltalk.org/the-bottom-line-of-jaloud/>>.

SARI, Aurel. *Jaloud v Netherlands: New Directions in Extra-Territorial Military Operations* [online]. www.ejiltalk.org, 24.11.2014 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na

<https://www.ejiltalk.org/jaloud-v-netherlands-new-directions-in-extra-territorial-military-operations/>>.

WALLACE, Stuart. *Refining Al-Skeini v UK: The ECtHR's Grand Chamber hearing in Jaloud v Netherlands* [online]. www.ejiltalk.org, 7.3.2014 [cit. 10. března 2008]. Dostupné na <https://www.ejiltalk.org/refining-al-skeini-v-uk-the-ecthrs-grand-chamber-hearing-in-jaloud-v-netherlands/>>.

Judikatura ESLP:

Rozsudek ve věci *Al-Jedda proti Velké Británii* ze dne 7.7.2011. Stížnost 27021/08.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Al-Saadoon a Mufdhi proti Velké Británii* ze dne 30.6.2009. Stížnost 61498/08.

Rozsudek ve věci *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii* ze dne 7.7.2011. Stížnost 55721/07.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Andreou proti Turecku* ze dne 3.6.2008. Stížnost 45653/99.

Rozsudek ve věci *Assanidze proti Gruzii* ze dne 8.4.2004. Stížnost 71503/01.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a ostatním* ze dne 12.12.2001. Stížnost 52207/99.

Rozsudek *Catan a ostatní proti Moldavsku a Rusku* ze dne 19.11. 2012. Stížnost 43370/04, 8252/05 a 18454/06.

Rozsudek ve věci *Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku* ze dne 26.6.1992. Stížnost 12747/87.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Hess proti Velké Británii* ze dne 28.05.1975. Stížnost 6231/73.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Hussein proti Albánii a ostatním* ze dne 14.3.2006. Stížnost 23276/04.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Isaak a ostatní proti Turecku* ze dne 28.9.2006. Stížnost 44587/98.

Rozsudek *Ilascu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* ze dne 8.7.2004. Stížnost 48787/99.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Illich Sánchez Ramirez proti Francii* ze dne 24.6.1996. Stížnost 28780/95.

Rozsudek ve věci *Issa a ostatní proti Turecku* ze dne 30.3.2005. Stížnost 31821/96.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Loizidou proti Turecku* ze dne 23.3.1995. Stížnost 15318/89.

Rozsudek ve věci *Jaloud proti Nizozemí* ze dne 20.11.2014. Stížnost 47708/08.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Kypr proti Turecku* ze dne 26.05.1975. Stížnost 6780/74, 6950/75. Dostupné na
<<http://www.law.gov.cy/law/lawoffice.nsf/All/1D071D58826551D8C2257424002E1B36?OpenDocument&highlight=6780/74>>

Rozsudek *Mozer proti Moldávii a Rusku* ze dne 22.2.2016. Stížnost 11138/10.

Rozsudek ve věci *Öcalan proti Turecku* ze dne 12.5.2005. Stížnost 46221/99

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Pad a ostatní proti Turecku* ze dne 28.6.2007. Stížnost 60167/00.

Rozsudek ve věci *Soering proti Velké Británii* ze dne 7.7.1989. Stížnost 14038/88.

Rozsudek ve věci *Solomou a ostatní proti Turecku* ze dne 24.6.2008. Stížnost 36832/97.

Rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *W.M. proti Dánsku* ze dne 14.10.1992. Stížnost 17392/90.

Rozhodnutí ve věci *X proti Německu* ze dne 25.09.1965. Stížnost č. 1611/62.

Judikatura Mezinárodního soudního dvora:

Rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora týkající se projektu Gabčíkovo-Nagymaros, ze dne 25.09.1997.

Disenty:

Disent soudce Loucaidese k rozsudku ve věci Assanidze proti Gruzii ze dne 8.4.2004. Stížnost 71503/01, s. 52.

Disent soudce Bonella k rozsudku *Al-Skeini a ostatní proti Velké Británii* ze dne 7.7.2011. Stížnost 55721/07, bod 12, s. 79.

Ostatní:

Opinions of the Lords of Appeal for Judgment in the Cause Al-Skeini and Others (Respondents) v. Secretary of State for Defence (Appellant), Al-Skeini and others (Appellants) v. Secretary of State for Defence (Respondent) ze dne 13.7.2007. Dostupné na: <<https://publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldjudgmt/jd070613/skeini-2.htm>>.

European Court of Human Rights. Preparatory work on article 1 of the European Convention on Human Rights. Information document prepared by the registry, printed edition. s. 72. Dostupné na: <[https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/Travaux/ECHRTravaux-ART1-COUR\(77\)9-EN1290551.PDF](https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/Travaux/ECHRTravaux-ART1-COUR(77)9-EN1290551.PDF)>.

Mezinárodní smlouvy:

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod z 4. 11. 1950 (publ. pod č. 209/1992 Sb.).

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z 16. 12. 1966 (publ. pod č. 120/1976 Sb.).

Úmluva na ochranu všech osob před nuceným zmizením ze dne 20.12.2006.

Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z 10. 12. 1984 (publ. pod č. 143/1988 Sb.).

Vídeňská úmluva o smluvním právu z 23. 5. 1969 (publ. pod č. 15/1988 Sb.).

Ženevské úmluvy na ochranu obětí války ze dne 12.8.1949 (publ. pod č. 65/1954 Sb.).

Shrnutí

Diplomová práce se zabývá tzv. extrateritoriální aplikací Úmluvy. Tímto se označují situace, ve kterých stěžovatelé tvrdí, že smluvní strana Úmluvy jednáním mimo vlastní teritorium porušila jejich práva garantována Úmluvou. Pro posouzení toho, zdali lze na takové situace aplikovat Úmluvu, je klíčové to, jakým způsobem se interpretuje čl. 1 Úmluvy a tam obsažený pojem jurisdikce. V Úmluvě není obsažená legální definice pojmu jurisdikce, a proto je nutné analyzovat rozhodnutí ESLP, aby bylo možné učinit závěr o tom, jakým způsobem je jurisdikce interpretována.

Prvním cílem této diplomové práce je proto zjištění, jakým způsobem ESLP interpretuje pojem jurisdikce obsažený v Úmluvě a jak se tato interpretace projevuje v jeho přístupu k extrateritoriální aplikaci Úmluvy. Druhým cílem diplomové práce je posouzení toho, zdali nauka interpretuje pojem jurisdikce stejným způsobem, či zdali se jejich pojetí interpretace jurisdikce odlišuje. Třetím cílem diplomové práce je posouzení toho, zdali může dojít k extrateritoriální aplikaci Úmluvy pouze v jejím *espace juridique*. Posledním cílem diplomové práce je analýza rozhodnutí ESLP, ve kterých byl aplikován tzv. osobní model jurisdikce, jenž je mimo jiné spjat podmínkou „moci a kontroly státních činitelů“, se zaměřením na to, zdali rozhodnutí ESLP tvoří konzistentní celek, ze kterého jdou vyčíst obecně aplikovatelné principy, nebo zda ESLP rozhoduje spíše *ad hoc*.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola je zaměřena na pojem jurisdikce a jeho interpretaci v rozhodnutích ESLP. V první kapitole je důkladněji rozebrána interpretace pojmu jurisdikce obsažená v rozhodnutí *Banković*, podle které jurisdikce v Úmluvě reflektuje obvyklý význam tohoto pojmu v mezinárodním právu, což má mimo jiné za následek, že na pojem jurisdikce obsaženého v čl. 1 Úmluvy je aplikován princip teritoriality. Dále je v první kapitole dojit k závěru, že interpretace jurisdikce obsažená v rozhodnutí *Banković* je do dnešního dne platná a ESLP na závěry z tohoto rozhodnutí odkazuje v každém svém novém rozhodnutí týkající se extrateritoriální aplikace Úmluvy. Zároveň je v této části diplomové práce poukázáno na to, že ESLP při interpretaci pojmu jurisdikce nepostupoval řádně při aplikaci výkladových pravidel obsažených ve VÚSP.

Ve druhé kapitole je poukázáno na to, že řada autorů pojem jurisdikce v Úmluvě interpretuje zcela jiným způsobem než ESLP.

Ve třetí kapitole je rozebráno, že po argumentaci ESLP ohledně *espace juridique* v rozhodnutí *Banković* vznikly nejasnosti okolo významu *espace juridique* na extrateritoriální aplikaci Úmluvy. V diplomové práci je dojit k závěru, že zejména po rozhodnutích *Pad* a *Al-Skeini* byl vliv *espace juridique* vyjasněn, a to kladným způsobem, když po těchto

rozhodnutích je zřejmé, že extraterritoriální aplikace Úmluvy není omezena na právní prostor smluvních stran Úmluvy.

Ve čtvrté kapitole jsou podrobně rozebrány rozhodnutí ESLP, ve kterých byl aplikován osobní model jurisdikce. Čtvrtá kapitola je rozdělena na dvě velké podkapitoly. V první podkapitole jsou rozebrány rozhodnutí, ve kterých hlavní skutkovou okolností bylo zatčení, vazba, nebo detence, přičemž z analýzy uvedených rozhodnutí vyplývá, že ESLP posuzuje tento typ případů jednotně, resp. že v těchto případech konstantním způsobem přistupuje k řešení otázky existence jurisdikce smluvní strany za její jednání mimo vlastní území. Ve druhé podkapitole jsou rozebrány ostatní rozhodnutí, přičemž z velké části je tato podkapitola zaměřená na rozhodnutí, ve kterých hlavní skutkovou okolností byla střelba z blízké vzdálenosti. V této kapitole diplomové práci jsou kriticky hodnocena rozhodnutí, ve kterých hlavní skutkovou okolností byla střelba z blízké vzdálenosti, neboť ESLP v těchto případech neodůvodňuje, resp. nepřistupuje jednotným způsobem k založení jurisdikce smluvních stran.

Abstract

This thesis deals with extraterritorial application of European Convention on Human Rights. Extraterritorial application of European Convention on Human Rights means that state party in question purportedly violated human rights of applicant while this applicant was physically present in another state. Application of European Convention on Human Rights depends on fulfilment of the condition set in its article 1, more precisely on interpretation of jurisdiction. There is no legal definition of jurisdiction and therefore it is necessary to analyse decision of ESLP to find out how jurisdiction is interpreted.

The first goal of this thesis is to find out how ESLP interprets jurisdiction and how its interpretation affects its position to extraterritorial application of European Convention on Human Rights. The second goal of this thesis is to find out whether jurisdiction in literature is interpreted in the same way or not. The third goal of this thesis is to find out whether extraterritorial application of European Convention on Human Rights is possible only in its *espace juridique* or not. Finally, the fourth goal of this thesis is to analyse decisions of ESLP where ESLP applied personal model of jurisdiction and its requirement “state agent authority and control”. The aim of this analysis is to find out whether these decisions are consistent or whether ESLP decides these cases *ad hoc*.

This thesis composes of four chapters. The first chapter examines jurisdiction and how ESLP interprets jurisdiction in its decisions and in first chapter there is especially paid attention to *Banković* decision because in every new decision there are made references to *Banković* decision and its interpretation of jurisdiction which means that ESLP interpretation of jurisdiction in *Banković* decision is accepted by ESLP as the right one. However, there is point out that ESLP did not apply correctly Vienna Convention on the Law of Treaties when ESLP interpreted jurisdiction in *Banković* decision.

The second chapter examines that jurisdiction is not interpreted in literature in the same way as in ESLP decisions.

The third chapter examines confusions about *espace juridique* after *Banković* decision. It is concluded that after *Pad* and *Al-Skeini* decision *espace juridique* and its impact on extraterritorial application was positively clarified because after these two decisions there is no doubt that extraterritorial application of European Convention on Human Rights is not restricted to its *espace juridique*.

The fourth chapter analyse ESLP decision in which personal model of jurisdiction was applied. The fourth chapter consists of two main subchapters. In first subchapter there are analysed decision where ESLP dealt with arrest, custody or detention and from this analysis is

clear that ESLP decides these cases in a consistent way and so far, ESLP always concluded that state party had jurisdiction in these types of cases. In the second subchapter there are analysed other decisions. There is paid special attention to decisions where ESLP dealt with close range shootings. These decisions are criticized because ESLP has failed to justify existence of jurisdiction in these cases in the same manner.

Klíčová slova v češtině

Espace juridique

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Extraterritoriální aplikace

Jurisdikce

Moc a kontrola státních činitelů

Osobní model jurisdikce

Klíčová slova v angličtině:

Espace juridique

Extraterritorial application

European Convention on Human Rights

Jurisdiction

Personal model of jurisdiction

State agent authority and control